

Tarptautinė
migracijos
organizacija

Europos
migracijos
tinklas

Darbo jėgos migracija esant darbo jėgos trūkumui

2024/2

EMN STUDIJA

Šis tyrimas atliktas pagal Europos migracijos tinklo (EMN) 2023–2025 m. metinę programą.

EMN – tai migracijos ekspertų tinklas, skirtas rinkti, analizuoti ir dalintis naujausia, objektyvia ir palyginama informacija migracijos bei prieglobsčio srityje. Lietuvoje EMN veiklą LR Vyriausybės nutarimu vykdo Tarptautinės migracijos organizacijos (IOM) Vilniaus biuras.

Daugiau informacijos apie EMN: **www.emn.lt**.

Kontaktai:

Europos migracijos tinklas Lietuvoje

A. Jakšto g. 12, 4 aukštas

LT-01105, Vilnius

El. paštas: emnlithuania@iom.int

© Tarptautinė migracijos organizacija (IOM), Europos migracijos tinklas (EMN), 2025

Studijoje pateikta informacija nebūtinai atspindi oficialią Lietuvos Respublikos, Europos Komisijos ar IOM ir jos šalių narių poziciją. Visos teisės saugomos. Kopijuoti visą ar dalimis, taip pat naudoti komerciniais tikslais be IOM Vilniaus biuro raštiško leidimo draudžiama.

**Darbo jėgos
migracija esant
darbo jėgos
trūkumui**

2024/2

EMN STUDIJA

VILNIUS, 2025

TURINYS

SANTRAUKA	8
1. DISKUSIJŲ APIE DARBO JĖGOS TRŪKUMĄ APŽVALGA IR SAMPRATA.....	10
2. SU DARBO JĖGOS MIGRACIJA SUSIJUSIOS TEISINĖS IR POLITINĖS SISTEMOS.....	17
3. UŽSIENIO TALENTŲ PRITRAUKIMO IR ĮDARBINIMO PRAKTIKA IR INICIATYVOS SIEKIANČIOS SPRĘSTI DARBO JĖGOS TRŪKUMO PROBLEMĄ	31
4. IŠVADOS.....	34
5. STATISTINIAI DUOMENYS APIE DARBO JĖGOS MIGRACIJĄ	36

SANTRAUKA

Lietuvos teisėje „darbo jėgos trūkumo“ ar „trūkstamos profesijos“ sąvokos nėra formaliai apibrėžtos. Darbo jėgos migracijos kontekste šių sąvokų praktinė reikšmė nustatyta per Užimtumo tarnybos kasmet atnaujinamą Profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikoje, sąrašą, kuriame nurodomi sektoriai, kuriuose nuolat yra didelė darbo jėgos paklausa ir nepakankama vietinės darbo jėgos pasiūla. Darbo jėgos trūkumas labiausiai jaučiamas statybos, transporto ir paslaugų sektoriuose, kuriuose tai turi tiesioginį poveikį ekonomikos stabilumui ir augimui.

2021–2024 metais viešose diskusijose apie darbo jėgos trūkumą ir migracijos politiką daugiausia dėmesio skirta kelioms temoms. Pirma, verslo grupės daugiausia dėmesio skyrė procedūrų supaprastinimui siekiant pritraukti talentus, pasisakydamos už supaprastintus imigracijos procesus, mažesnes darbo užmokesčio ribas ir paprastesnius leidimų išdavimo reikalavimus, kad Lietuva taptų konkurencingesnė tarptautinėje darbo rinkoje. Antra, Baltarusijos piliečių skaičius sukėlė politikos formuotojų susirūpinimą dėl baltarusių migrantų keliamų saugumo grėsmių Rusijos ir Ukrainos karo kontekste. Siekiant užtikrinti, kad darbo jėgos poreikis nebūtų tenkinamas valstybės saugumo mažėjimo kaina, pastaraisiais metais buvo diskutuojama apie saugumo patikrinimus ir leidimų gyventi išdavimo sąlygų sugriežtinimą. Trečioji diskusijų tema – kalbinės integracijos problema, ypač didėjant rusakalbių migrantų iš buvusių sovietinių valstybių skaičiui. Viešose diskusijose buvo pabrėžiama užsieniečių darbuotojų lietuvių kalbos mokėjimo svarba, ypač aptarnavimo sferoje, ir aptariamas subalansuotos integracijos politikos poreikis, kuria būtų skatinama kalbinė ir kultūrinė asimiliacija.

Lietuvos darbo migracijos politika yra grindžiama užimtumo principu, t. y., pagal kurį trečiųjų šalių piliečiams leidžiama užimti darbo vietas tik tada, kai laisvų darbo vietų negali užimti vietos ar Europos Sąjungos (toliau – ES) darbo jėga. Migracijos politikos gairėse nurodoma, kad pirmenybė teikiama vietinei darbo jėgai, nors taip pat keliamas siekis pritraukti aukštos kvalifikacijos užsienio specialistus, kurių kompetencija atitinka nacionalinius poreikius (pvz., mokslininkus, Lietuvos aukštųjų mokyklų absolventus, investuotojus ir pan.).

Naujausi pokyčiai Lietuvos darbo migracijos politikoje išskirtini į pradinį liberalizavimo etapą nuo 2022 m., į kurį reaguojant jau 2024 m. buvo įvestos įvairios ribojančios reguliavimo priemonės. Liberalizavimo etape pirmiausiai siekta palengvinti atvykimą darbuotojams iš užsienio, kad būtų išspręsta darbo jėgos trūkumo problema. Pagrindinės reformos apėmė reikalavimų supaprastinimą aukštos kvalifikacijos darbuotojams, sprendimų dėl užsieniečio darbo atitikties atsisakymą tam tikroms darbuotojų kategorijoms ir galimybę trečiųjų šalių piliečiams prašyti leidimo laikinai gyventi iš užsienio per išorės paslaugų teikėją.

Tačiau jau 2024 m., siekiant užsienio darbo jėgos integraciją suderinti su ekonomikos ir saugumo prioritetais, buvo sugrįžta prie griežčiau reguliuojamos tvarkos. Pavyzdžiui, dabar užsienio darbuotojai nebegali dirbti su vizomis, o turi gauti leidimus laikinai gyventi, taip pat nustatytos naujos sąlygos dėl darbo sutarčių trukmės bei apribojimai dirbti keliems darbdaviams. Kiti paminėtini svarbūs pokyčiai – nuo 2025 m. Lietuva pakeitė sektorines kvotas vieninga metine užsienio darbuotojų kvota, kuri neviršys 1,4 proc. gyventojų. 2024 m. Lietuva priėmė Valstybinės kalbos įstatymo pataisas, pagal kurias nuo 2026 m. sausio mėn. įmonės ir paslaugų teikėjai privalės bendrauti su klientais lietuvių kalba, laikydamiesi Vyriausybės nustatytų kalbos mokėjimo standartų.

Lietuvos nacionalinėje darbo jėgos migracijos politikoje taikomos įvairios priemonės, kuriomis siekiama spręsti darbo jėgos trūkumo problemą ir suderinti ją su strateginiais tikslais. Pagrindinės priemonės – darbo leidimai, išduodami atsižvelgiant į darbo rinkos poreikius, sprendimai dėl užsienio darbo atitikties Lietuvos darbo rinkos poreikiams, ir Profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikoje, sąrašas pagal ekonominės veiklos rūšis, kuriame nurodomos paklausios profesijos, kad būtų lengviau įdarbinti darbuotojus. Dabartine kvotų sistema ribojamas užsienio darbuotojų skaičius pagal sektorius, o nuo 2025 m. įvesta fiksuota kvota pagrįsta nuolatinių gyventojų skaičiumi. Be to, aukštą pridėtinę vertę kuriančių profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikoje, sąrašas yra skirtas palengvinti užsienio specialistų įdarbinimą prioritetinėse srityse. Įstatymo dėl užsieniečių teisinės padėties pakeitimais taip pat supaprastintas aukštos kvalifikacijos darbuotojų užsieniečių įdarbinimas ir integracija, atsisakant atitikties sprendimų jų atžvilgiu, keičiant reikalavimus darbo užmokesčiui bei pagerinant dėl šeimos susijungimo ir leidimų gyventi išdavimo sąlygas.

Lietuva neturi centralizuoto užsienio talentų pritraukimo ir įdarbinimo mechanizmo. Remiamasi aukštą pridėtinę vertę kuriančių profesijų sąrašu ir profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvoje, sąrašu pagal ekonominės veiklos rūšis, kuris naudojamas įdarbinant vidutinės ir žemos kvalifikacijos darbuotojus užsieniečius didelės paklausos sektoriuose. Nors nereguliacijoms migrantams nėra numatyta specialių įdarbinimo programų, po neseniai įvestų Užsieniečių teisinės padėties įstatymo pakeitimų jiems leidžiama teisėtai dirbti po 12 mėnesių gyvenimo šalyje. Regioniniai netolygumai tarp vidutinės ir žemos kvalifikacijos darbuotojų pasiskirstymo šalyje tebėra iššūkis, nes užsienio darbo jėga daugiausia telkiasi Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje.

1.

Diskusijų apie darbo
jėgos trūkumą
apžvalga ir samprata

1 klausimas. Ar jūsų šalyje yra apibrėžti terminai „darbo jėgos trūkumas“ ir „trūkstama profesija“? TAIP/NE. Jei TAIP, pateikite šių terminų apibrėžimus.

Ne.

Lietuvos teisės aktuose nėra oficialaus sąvokų „darbo jėgos trūkumas“ ar „trūkstama profesija“ apibrėžimo. Praktiniais tikslais trūkstamomis profesijomis laikomos profesijos, įtrauktos į [Profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikoje, sąrašą](#) (toliau – Trūkstamų profesijų sąrašas) ir [Aukštą pridėtinę vertę kuriančių profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikoje, sąrašą](#) (toliau – Aukštą pridėtinę vertę kuriančių trūkstamų profesijų sąrašas). Pažvelgus į tai, kaip šie sąrašai sudaromi, galima suprasti tiek tai, kaip suprantamos šios sąvokos, tiek ir tai, kodėl nėra formalių jų apibrėžimų.

Trūkstamų profesijų sąrašą kasmet sudaro Užimtumo tarnyba, remdamasi darbo rinkos stebėseną, situacijos darbo rinkoje vertinimu ir jos raidos prognozėmis. Nustatant profesijas, kuriose trūksta darbuotojų, vadovaujama [šiais kriterijais](#): registruota profesijos darbo jėgos paklausa turi būti bent du kartus didesnė už darbo jėgos pasiūlą pramonės, statybos ir žemės ūkio sektoriuose ir bent penkis kartus didesnė už pasiūlą paslaugų sektoriuje. Be to, remiantis Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis, registruotos laisvos darbo vietos turi sudaryti ne mažiau kaip 5 proc. visų tos profesijos darbuotojų.¹

Užsieniečiams, kurie atvyksta dirbti pagal trūkstamų profesijų sąrašą, yra taikoma kvota. **Trūkstamų profesijų kvotos** Lietuvoje apskaičiavimas yra struktūruotas [procesas](#), pagrįstas darbo rinkos duomenimis, prognozėmis ir įvairių agentūrų rekomendacijomis. Kiekvienais metais Užimtumo tarnyba, siekdama nustatyti darbo rinkos tendencijas, įvertina praėjusių dvejų metų, konkrečiai liepos 1 d. – birželio 30 d., duomenis. Tai apima į Trūkstamų profesijų sąrašą įtrauktų profesijų laisvų darbo vietų peržiūrą visuose ekonomikos sektoriuose ir darbo ieškančių asmenų, turinčių šių profesijų kvalifikaciją, skaičiaus analizę. Užimtumo tarnyba, siekdama nustatyti kiekvienos profesijos ir sektoriaus trūkumo lygį, naudoja registruotų laisvų darbo vietų pagal trūkstamas profesijas ir kvalifikuotų darbo ieškančių asmenų duomenis. Remdamasi šiomis žiniomis, ji parengia kvotos pasiūlymą ateinantiems kalendoriniams metams, atspindintį vidutinį trūkumą visose trūkstamų profesijų sąrašė esančiose profesijose. Siūlomoje kvotoje atsižvelgiama į statistines tendencijas ir prognozes, kad būtų apskaičiuotas užsienio darbuotojų skaičius, reikalingas kiekvienos profesijos darbo jėgos poreikiams patenkinti. Nustačius bendrą kvotos dydį, jis paskirstomas ekonomikos sektoriams proporcingai konkrečių profesijų paklausai. Sektoriams, kuriuose tam tikrų profesijų paklausa yra didesnė, skiriama didesnė kvotos dalis, o paskirstymas pateikiamas ir skaitine, ir procentine išraiška. Išnaudojus šią kvotą, trečiųjų šalių piliečiai vis dar gali patekti į darbo rinką, tačiau jiems iš Užimtumo tarnybos reikia gauti sprendimą dėl užsieniečio darbo atitikties Lietuvos darbo rinkos poreikiams.

Aukštą pridėtinę vertę kuriančių trūkstamų profesijų sąrašą tvirtina ekonomikos ir inovacijų ministras. Į šį sąrašą įtrauktos profesijos priklauso Lietuvos profesijų klasifikatoriaus 1, 2 arba 3 pagrindinėms grupėms, kurioms būtina aukšta profesinė kvalifikacija. Sąrašas sudaromas remiantis verslo ir darbdavių asociacijų pateiktais duomenimis, Vyriausybės nustatyta tvarka vykdomos nacionalinės žmogiškųjų išteklių stebėsenos informacija ir už tiesioginių užsienio investicijų skatinimą atsakingos agentūros prie Ekonomikos ir inovacijų ministerijos („Investuok Lietuvoje“) rekomendacijomis². Šiuo metu sąrašė yra 85 profesijos. Pažymėtina, kad šis sąrašas skirtas ne nustatyti profesijas, kurių darbuotojų trūksta, ir joms taikyti supaprastintas imigracijos taisykles, o nustatyti valstybės prioritėtines profesijas, kurioms taikomos finansinės paskatos

¹ Kriterijai nustatyti Užimtumo tarnybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2019 m. birželio 12 d. įsakyme Nr. V-298 „Dėl Dokumentų, suteikiančių teisę dirbti Lietuvos Respublikoje užsieniečiams, išdavimo, pratęsimo ir panaikinimo, prašymų išduoti tokius dokumentus netenkinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, II skyriuje.

² Žr. [Užimtumo įstatymo](#) 48¹(7) str.

siekiant pritraukti darbuotojus į Lietuvą.

Iš aukščiau pateikto aprašymo galima daryti išvadą, kad praktiškai „trūkstama profesija“ Lietuvoje suprantama kaip labai paklausi profesija, kurios vietinė pasiūla nuolat nepakankama, ypač ekonomikos stabilumui ir augimui svarbiuose sektoriuose, ir kuri yra nuolat iš naujo vertinama, kad atitiktų Lietuvos darbo jėgos ir investicijų prioritetus. Pabrėžtina, kad be nepakankamos vietinės darbo jėgos pasiūlos šioje koncepcijoje taip pat atsižvelgiama į profesijos ekonominę svarbą, poreikį remti pagrindinių sektorių augimą ir kintančias darbo rinkos tendencijas, kurios nuolat stebimos ir koreguojamos.

2 klausimas. Remdamiesi priede pateiktų **statistinių duomenų santrauka**, trumpai dviem pastraipomis apibūdinkite, kuriuose sektoriuose jūsų šalyje labiausiai jaučiamas darbo jėgos trūkumas?

Atsižvelgiant į pastarųjų 3 metų tendencijas, galima konstatuoti, kad darbo jėgos trūkumas Lietuvoje labiausiai jaučiamas **paslaugų sektoriuje** (ypač transporto paslaugų sektoriuje), **statybų** ir **pramonės** sektoriuose.

Strata statistinėje ataskaitoje „[Lietuvos žmogiškojo kapitalo būklė](#)“ nurodo, kad 2024–2033 m. prognozuojama vidutinė metinė darbuotojų paklausa – 13,7 tūkst. Didžiausias poreikis numatomas aukštos kvalifikacijos reikalaujantiems darbams (specialistams, technikams ir jaunesniesiems specialistams). Tokios darbo vietos sudarytų beveik pusę metinės darbuotojų paklausos.

Daugiausia naujų darbo galimybių numatoma transporto ir švietimo sektoriuose, administravimo ir aptarnavimo veikloje. Didžiausia darbuotojų vidutinė metinė paklausa pagal profesijas prognozuojama sunkiasvorių sunkvežimių ir autobusų vairuotojams. Taip pat reikės programinės įrangos ir taikomųjų programų kūrėjų ir analitikų, pagrindinio ir vidurinio ugdymo mokytojų, namų viešbučių ir biurų valytojų, kambarinių ir pagalbininkų.

3 klausimas. Ar jūsų šalyje nuo 2021 m. vyko **diskusijos ar vieši debatai** apie darbo jėgos migraciją dėl darbo jėgos trūkumo, taip pat apie darbo jėgos migracijos alternatyvas (pvz., mokėti vietiniams darbuotojams didesnę darbo užmokestį, kad jie būtų motyvuoti imtis nepatraukliu laikomo darbo)? TAIP/NE. Jei TAIP, trumpai apibūdinkite, kokie buvo pagrindiniai aspektai (galimi šaltiniai: antrinė literatūra, interviu arba centro laikraščio žiniasklaidos analizė)?

Taip.

Pastaraisiais metais Lietuvoje ženkliai išaugo gyventojų iš užsienio skaičius – nuo 100 200 (2021 m.) iki 221 800 (2023 m.). Tuo pat metu sparčiai didėjo trečiųjų šalių piliečių, atvykstančių darbo tikslais, skaičius – darbo pagrindu išduotų leidimų laikinai gyventi padaugėjo nuo 39 088 (2021 m.) iki 79 401 (2023 m.). Dėl šio pastaraisiais metais gerokai padidėjusio migracijos iš trečiųjų šalių masto darbo migracija tapo svarbiu politinės darbotvarkės klausimu. Pagrindinės šių vykstančių diskusijų, kurios paprastai suintensyvėja svarstant pasiūlymus dėl teisės aktų, temos yra poreikis pritraukti užsienio darbo jėgą, kad būtų išspręsta darbo jėgos trūkumo problema, šios paklausos tenkinimo suderinimas su valstybės saugumo interesais ir trečiųjų šalių gyventojų kalbinės bei kultūrinės

integracijos užtikrinimas. Toliau pateikiama trumpa šių viešų diskusijų ir debatų apžvalga.

Darbo jėgos pritraukimo iš užsienio poreikis

2020 m. pabaigoje darbą pradėjusi 18-oji Lietuvos Respublikos Vyriausybė [į savo programą įtraukė](#) užduotį supaprastinti aukštos kvalifikacijos užsieniečių migracijos procedūras. Tai rodė tam tikrą poslinkį nuo ankstesnės migracijos politikos, kuri visų pirma buvo orientuota į emigravusių Lietuvos piliečių grįžimo skatinimą. Nors grįžtamoji migracija išliko svarbus tikslas, suinteresuotųjų subjektų diskusijos ir teisėkūros iniciatyvos, kurių buvo imtasi 2021–2022 m., parodė platesnį požiūrį, kuriuo siekiama pritraukti talentingų užsieniečių, kad būtų išspręsta darbo jėgos trūkumo problema ir remiamas ekonomikos augimas Lietuvoje.

2021 m. rugsėjo 24 d. Lietuvos verslo taryba, kurią sudaro Lietuvos pramonininkų konfederacija, asociacija „Investors' Forum“, Lietuvos darbdavių konfederacija ir Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacija, [pateikė Vyriausybei pasiūlymus](#) dėl imigracijos procedūrų supaprastinimo, kurie buvo aptarti su ministre pirmininke. Pasiūlymais siekta spręsti darbo jėgos trūkumo problemą Lietuvoje, tobulinant migracijos procesus, kad būtų galima pritraukti talentingus užsienio, ypač aukštos kvalifikacijos specialistus. Pagrindiniai pasiūlymai apėmė kliūčių Lietuvos aukštųjų mokyklų absolventams patekti į darbo rinką pašalinimą ir darbo užmokesčio reikalavimų mažinimą paklausių profesijų, pavyzdžiui, IT specialistams, kad įmonės galėtų pritraukti talentus su lankstesnėmis darbo užmokesčio galimybėmis. Pasiūlyme taip pat pabrėžiama būtinybė supaprastinti vizų ir darbo leidimų išdavimo procedūras, kad užsienio darbuotojai ir jų darbdaviai galėtų stebėti paraiškų teikimo eigą ir atitinkamai koreguoti planus. Be to, jame pasisakyta už specialias išimtis ir supaprastintas procedūras IT specialistams, kurie dažnai susiduria su kliūtimis dėl netradicinės kvalifikacijos, ir pasiūlytos specialios atvykimo sąlygos jų šeimoms. Kitas dėmesys buvo skiriamas migracijos paslaugų prieinamumui didinti, sudarant galimybę prašymus teikti nuotoliniu būdu ir mažinant asmeninio apsilankymo Lietuvos konsulatuose užsienyje reikalavimus. Pasiūlymuose buvo rekomenduojama supaprastinti procedūras, taikomas užsienio darbuotojams keičiant pareigas toje pačioje įmonėje, ir skatinti greitesnę šeimos narių integraciją. Kiti pasiūlymai apėmė migracijos sistemos efektyvumo didinimą skaitmeninant paslaugas, teikiant daugiakalbę pagalbą ir užtikrinant aukštus aptarnavimo standartus. Lietuvos verslo taryba teigė, kad įgyvendinusi šias pataisas Vyriausybė sukurtų veiksmingesnę, skaidresnę ir konkurencingesnę aplinką, kuri padėtų pritraukti talentus į Lietuvos darbo jėgą ir skatintų jos ekonomikos augimą.

Rengiant Užsieniečių teisinės padėties įstatymo [pakeitimo projektą](#) buvo atsižvelgta į 17 iš 27 pasiūlymų. Pakeitimai apėmė naują kvalifikacijos apibrėžimą, leidimą praktine patirtimi pakeisti formalųjį išsilavinimą labai paklausiose srityse ir darbo užmokesčio ribų sumažinimą ES mėlynosios kortelės turėtojams. Šie pakeitimai leido įmonėms pasiūlyti konkurencingesnius atlyginimus ir pritraukti vidutinio lygio talentus, tiesiogiai reaguojant į pasiūlymą dėl lanksčių atlyginimų struktūrų. Be to, palengvintas prašymų nagrinėjimas leido užsienio darbuotojams ir darbdaviams sekti prašymų nagrinėjimo eigą ir atitinkamai planuoti, o nuotolinio pateikimo per paslaugų teikėjus galimybės sumažino asmeninių vizitų poreikį, todėl procesas tapo paprastesnis. Pakeitimais taip pat sustiprinta šeimų integracija, sumažinus gyvenamosios vietos reikalavimus, taikomus susijungimui, todėl itin svarbių darbuotojų šeimos gali greičiau prisijungti prie jų. Atnaujinti sezoninio ir laikinojo darbo leidimai, siekiant patenkinti laikinos užsienio darbo jėgos poreikį didelės paklausos sektoriuose. Šiais pakeitimais sumažinta administracinė našta, supaprastinti pranešimų apie įdarbinimą reikalavimai ir sukurtas veiksmingesnis migracijos procesas, atitinkantis verslo sektoriaus atsiliepimus.

Parengus projektą, diskusijos taip pat vyko Trišalėje taryboje ir Seime. [2022 m. kovo 29 d. vykusiame Trišalės tarybos posėdyje](#), diskusijose daugiausia dėmesio skirta siūlomoms įstatymo dėl užsieniečių teisinės padėties pakeitimams, akcentuojant supaprastintus migracijos procesus ir didesnę administracinę veiksmingumą siekiant pritraukti kvalifikuotą užsienio darbo jėgą. Vyriausybės

atstovai pasisakė už procedūrų supaprastinimą, kad jos atitiktų ES standartus, ypač susijusius su aukštos kvalifikacijos darbuotojais užsieniečiais, siekiant spręsti darbo jėgos trūkumo problemą ir remti ekonomikos konkurencingumą. Taip pat buvo labai pabrėžiamas užsienio ir vietos darbuotojų darbo užmokesčio lygybės išlaikymas, kad būtų išvengta bet kokio neigiamo poveikio vietos darbo rinkai. Darbdavių atstovai iš esmės pritarė siūlomoms pakeitimams, laikydami juos naudingais, kad būtų galima gauti daugiau talentingų darbuotojų. Jie taip pat pasisakė už didesnį lankstumą nustatant užsieniečių įdarbinimo kriterijus. Tačiau profesinės sąjungos išreiškė susirūpinimą dėl galimo aukštos kvalifikacijos darbuotojų darbo užmokesčio mažinimo, pabrėždamos, kad reikia laikytis sąžiningų darbo standartų ir apsaugoti užsienio darbuotojus nuo išnaudojimo. Taryba susitarė tęsti diskusijas, o socialiniai partneriai buvo paraginti pateikti tolesnį indėlį siekiant patobulinti teisės aktų pakeitimus.

Užsieniečių teisinės padėties įstatymas pakeistas [2022 m. birželio 30 d.](#)

Užsieniečių darbo jėgos paklausos ir susirūpinimo dėl valstybės saugumo pusiausvyra

2020–2021 m. Ekonomikos ir inovacijų ministerija aktyviai skatino Baltarusijos įmones ir jų darbuotojus persikelti į Lietuvą, todėl šalyje padaugėjo Baltarusijos piliečių. 2024 m. pradžioje Lietuvoje gyveno 62 165 Baltarusijos piliečiai, 2023 m. – 48 804, 2022 m. – 31 028, o 2021 m. – 23 440 Baltarusijos piliečių. Nepaisant sankcijų, šiek tiek padaugėjo ir Rusijos piliečių (2024 m. – 15 888, palyginti su 15 706 2023 m., 13 367 2022 m. ir 12 809 2021 m.). Vykstančio Rusijos agresijos karo Ukrainoje kontekste dvigubai išaugęs „priešiškų“ valstybių piliečių skaičius ėmė kelti susirūpinimą dėl saugumo. Viešos diskusijos šia tema išryškino, kaip svarbu suderinti Lietuvos ekonominius poreikius, saugumo prioritetus ir žmogaus teisių aspektus. Kadangi 2024 m. buvo Seimo ir Prezidento rinkimų metai, šie klausimai sulaukė dar didesnio visuomenės dėmesio.

Nuo 2022 m. lapkričio mėnesio Migracijos departamentas reikalauja, kad Rusijos ir Baltarusijos piliečiai, prašantys leidimo gyventi Lietuvoje arba nacionalinės vizos, užpildytų saugumo klausimyną. Šioje apklausoje renkama informacija apie jų išsilavinimą, darbo istoriją, karinę tarnybą, verslo ryšius ir sąsajas su ne NATO ir ne ES valstybėmis, be to, joje yra skiltis, kurioje pareiškėjai turi išreikšti savo poziciją dėl Rusijos agresijos Ukrainoje. Remiantis šia patikra, [daugiau kaip 1 000 asmenų buvo pripažinti keliančiais grėsmę nacionaliniam saugumui](#), todėl jiems buvo atsisakyta išduoti arba panaikinti leidimai ir uždrausta atvykti.

2023 m. gegužės 4 d. [Seimas patvirtino](#) Ribojamųjų priemonių dėl karinės agresijos prieš Ukrainą nustatymo įstatymą, kuris apribojo Rusijos ir Baltarusijos piliečių galimybes gauti vizas. Tačiau, nors Rusijos piliečiams buvo taikomi papildomi apribojimai gauti leidimus laikinai gyventi šalyje, Baltarusijos piliečiams vis dar buvo leidžiama kreiptis dėl šių leidimų ir juos gauti. Be to, nors Rusijos piliečiams buvo taikoma sustiprinta pasienio saugumo kontrolė ir draudimas turėti nekilnojamojo turto, tai nebuvo taikoma Baltarusijos piliečiams. Šis skirtumas reiškė, kad su Baltarusijos piliečiais, kurie sudaro didelę Lietuvos užsienio darbo jėgos dalį, buvo elgiamasi švelniau nei su Rusijos piliečiais.

Įstatymas [sukėlė diskusijų](#) dėl Lietuvos pastangų apsaugoti nacionalinius interesus nepakenkiant darbo jėgos prieinamumui, ypač atsižvelgiant į tai, kad baltarusių darbuotojų vaidmuo tokiuose sektoriuose kaip transportas yra labai svarbus. [Prezidentas vetavo įstatymą](#), teigdamas, kad tiek Rusijos, tiek Baltarusijos piliečiams turėtų būti taikomi vienodi apribojimai, nes abi šalys aktyviai remia agresiją prieš Ukrainą, o nevienodas požiūris prieštarauja Lietuvos lygiateisiškumo ir nacionalinio saugumo principams. Tačiau [Seimas atmetė Prezidento veto](#), o [verslo sektoriaus įtaka](#) išryškino baltarusių darbo jėgos ekonominę svarbą.

2023 m. susirūpinimas dėl darbo jėgos migracijos ir nacionalinio saugumo Lietuvoje dar labiau sustiprėjo dėl geopolitinės įtampos ir didėjančių migracijos srautų. Pagrindiniai valdančiosios

partijos veikėjai, tokie kaip nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininkas ir [vidaus reikalų ministrė, išreiškė savo susirūpinimą](#). Jie teigė, kad esamose migracijos procedūrose trūksta pakankamos kontrolės ir saugumo patikrinimų, o tai gali leisti priešiškiems veikėjams pasinaudoti Lietuvos migracijos sistema šnipinėjimui, sabotazui ar kitai įtakos veiklai. Valstybės saugumo departamentas [pritarė šiems nuogaštavimams](#), pabrėždamas, kad nekontroliuojama migracija gali kelti didelę grėsmę saugumui.

Siekdama pašalinti šias grėsmes, vidaus reikalų ministrė paskelbė apie griežtesnes migracijos kontrolės priemones, įskaitant sustiprintus patikrinimus ir atsisakymą išduoti leidimus dirbti ir gyventi pareiškėjams, kurie buvo įvardyti kaip galintys kelti grėsmę saugumui. Didelė šių pastangų dalis buvo susijusi su [naujomis taisyklėmis, įsigaliojusiomis 2024 m. liepos 1 d.](#), pagal kurias reikalaujama, kad užsieniečiai, norėdami dirbti Lietuvoje, turėtų laikiną arba nuolatinį leidimą gyventi, panaikinant ankstesnę galimybę dirbti pagal bevizį režimą arba kitų šalių išduotas vizas. Naujosiose taisyklėse pabrėžiama kruopštaus patikrinimo ir darbdavio atsakomybės svarba, užtikrinant, kad įdarbinti būtų galima tik tuos asmenis, kurie atitinka griežtus kriterijus. 2024 m. buvo patikrinta apie 1 800 įmonių ir dėl saugumo ar nelegalaus įdarbinimo priežasčių buvo panaikinti leidimai tūkstančiams asmenų.

2024 m. Lietuvos valdžios institucijos, įskaitant žymius valdančiosios partijos narius, išreiškė susirūpinimą dėl [dažnų Baltarusijos gyventojų, gyvenančių Lietuvoje, kelionių](#) atgal į gimtąją šalį. Buvo pateiktas siūlymas apriboti Baltarusijos gyventojams vieną kelionę per tris mėnesius, o dažnesnės kelionės galėtų lemti leidimų gyventi panaikinimą. Tačiau, nepaisant susirūpinimo dėl saugumo, [Seimas nepritarė griežtiems kelionių apribojimams](#). Pasiūlymas nesulaukė daugumos pritarimo: už jį balsavo 20 Seimo narių, 47 buvo prieš, o 45 susilaikė. Kai kurie Seimo nariai pripažino, kad kelionių dažnumo sumažinimas palengvintų nacionalinio saugumo patikrinimų našta, tačiau pabrėžė, kad dėl ekonominių priklausomybių, pavyzdžiui, dėl didelio baltarusių vairuotojų skaičiaus Lietuvoje, būtina išlaikyti pusiausvyrą. Kai kurie kiti, įskaitant ekonomikos ir inovacijų ministrę, ragino laikytis proporcingesnio požiūrio, pažymėdami, kad tokie apribojimai gali paveikti asmenis, turinčius teisėtą priežasčių keliauti, pavyzdžiui, šeimyninius įsipareigojimus.

Trečiųjų šalių gyventojų kalbinė ir kultūrinė integracija

Atsižvelgiant į tai, kad dauguma atvykstančių dirbti trečiųjų šalių piliečių yra kilę iš buvusios Sovietų Sąjungos ir dažnai kalba tik rusų kalba, o [apie 40 % lietuvių nemoka rusų kalbos](#), tai sukėlė tam tikrą trintį ir tapo klausimu, kurį ėmėsi spręsti politinės partijos, besiruošiančios 2024 m. rinkimams.

Laikinosios apsaugos gavėjai

2023 m. pirmą kartą į viešumą iškilo klausimas dėl Ukrainos karo pabėgėlių kalbinės integracijos. Po Rusijos invazijos į Ukrainą 2022 m. Lietuvoje apsigyveno apie 84 000 ukrainiečių pabėgėlių, kurie pakeitė kalbinį ir socialinį kraštovaizdį, ypač didžiuosiuose miestuose. Ukrainiečių, kurių daugelis susikalba rusų kalba, antplūdis sukėlė diskusijas ir susirūpinimą dėl dažnesnio rusų kalbos vartojimo viešosiose erdvėse ir darbo vietose.

2021 m. Valstybinė kalbos inspekcija iš pradžių pasiūlė ukrainiečių pabėgėliams taikyti 12 mėnesių kalbos mokėjimo reikalavimų išimtį, kurią 2022 m. kovo mėn. vyriausybė pratęsė iki 24 mėnesių³. 2023 m. artėjant išimties laikotarpio pabaigai, prasidėjo diskusijos, kaip tvarkyti kalbos reikalavimus pabėgėliams. 2023 m. kovą Valstybinė kalbos inspekcija [paskelbė apie ketinimus](#) imtis šalyje dirbančių ukrainiečių pabėgėlių lietuvių kalbos mokėjimo patikrinimų. Buvo ruošiamasi užtikrinti, kad darbuotojai galėtų susikalbėti lietuvių kalba ir paslaugos piliečiams būtų teikiamos valstybine kalba. Anot Valstybinės kalbos inspekcijos, tokios priemonės buvo būtinos siekiant apsaugoti

³ Detalesnis situacijos aprašymas pateiktas [Valstybinės kalbos inspekcijos metinėje ataskaitoje](#) 2023 m.

Lietuvos piliečių kalbines teises.

Šis pranešimas sulaukė didelio įvairių politinių veikėjų ir organizacijų pasipriešinimo. Seimo pirmininkė [kritikavo](#) inspekcijos planus, pabrėždama, kad dėmesys turėtų būti sutelktas į palankių sąlygų pabėgėliams mokytis kalbos sudarymą, o ne į jų baudimą. Kiti valdžios atstovai, [įskaitant ministrus](#) ir socialinės apsaugos darbuotojus, taip pat išreiškė susirūpinimą dėl tokios politikos poveikio visuomenės ramybei. Jie pabrėžė, kad integracijos procesas turėtų skatinti mokymąsi nesukeliant pernelyg didelio spaudimo ar pasekmių. Kritikai taip pat pabrėžė, kad tokia politika [gali išstumti daug pabėgėlių iš](#) darbo rinkos, sukeldama pavojų mažmeninės prekybos ir apgyvendinimo paslaugų sektoriams, kuriuose dirba daug ukrainiečių.

Po intensyvių diskusijų [Vyriausybė nusprendė](#) pratęsti laikotarpį nuo dvejų iki trejų metų, per kurį ukrainiečiai pabėgėliai galėtų išmokti lietuvių kalbą, prieš pradėdant tikrinti jų kalbos žinias. Buvo įdėtos didesnės pastangos centralizuoti ir gerinti kalbų mokymosi galimybes, skirtas papildomas finansavimas ir įvestos lanksčios kursų struktūros, kad būtų atsižvelgta į dirbančių asmenų, kuriems suteikta laikinoji apsauga, poreikius.

Valstybinės kalbos įstatymo pakeitimai

2024 m. liepos mėn. buvo pateikti ir vėliau spalio mėn. priimti [siūlomi Valstybinės kalbos įstatymo pakeitimai](#). Pagal [šias pataisas, įsigaliosiančias 2026 m. sausį](#), reikalaujama, kad įmonės ir paslaugų teikėjai su klientais bendrautų lietuvių kalba, o kalbos mokėjimo standartus nustatytų vyriausybė.

Ši priemonė buvo pasitelkta siekiant apsaugoti Lietuvos piliečių kalbines teises ir užtikrinti, kad viešosios paslaugos atitiktų tautos kultūrinius ir kalbinius standartus. Pakeitimų šalininkai, tarp jų ir įvairūs parlamento nariai, teigė, kad įpareigojimas bendraujant su klientais vartoti lietuvių kalbą yra labai svarbus siekiant išsaugoti tautinę tapatybę ir skatinti socialinę sanglaudą. Jie pabrėžė, kad daugelis lietuvių susiduria su sunkumais, kai paslaugos teikiamos užsienio kalbomis, ir pažymėjo, kad išlaikant lietuvių kalbos vartojimą viešojoje ir profesinėje erdvėje remiamos imigrantų integracijos pastangos ir palaikomos kultūrinės normos.

Pataisos sulaukė didelio verslo grupių ir kai kurių visuomenės veikėjų pasipriešinimo. Kritikai teigė, kad įstatymas gali atgrasyti užsienio investicijas ir apsunkinti nelietuviškai kalbančių darbuotojų įdarbinimą, ypač mažmeninės prekybos, maitinimo ir apgyvendinimo sektoriuose, kurie priklauso nuo tarptautinės darbo jėgos. Verslo organizacijos tvirtino, kad griežti kalbos reikalavimai gali padidinti veiklos sąnaudas ir sumažinti darbo jėgos prieinamumą, o tai [gali lemti ekonominius sunkumus](#). Kai kurie teigė, kad šiuolaikinės vertimo technologijos [galėtų pasiūlyti labiau subalansuotą sprendimą](#), leidžiantį įmonėms patenkinti klientų poreikius, nenustatant griežtų kalbos reikalavimų visiems darbuotojams.

Nepaisant nevienareikšmiškų reakcijų, pataisos Seime buvo priimtos didele dauguma, atspindinčia

2.

Su darbo jēgos
migrācija susijusios
teisinēs ir politinēs
sistemas

tvirtą įsipareigojimą stiprinti lietuvių kalbos vartojimą viešajame gyvenime. Įstatyme numatyta, kad įmonės iki 2025 m. vidurio turi pasirengti pakeitimams, taip užtikrinant pereinamąjį laikotarpį, per kurį bus įgyvendinti reikalavimai.

4 klausimas. Koks yra dabartinis jūsų šalies požiūris į **darbo jėgos migracijos politiką** (į paklausą orientuotas, t. y. užimtumu grindžiamas⁴, arba į pasiūlą⁵, t. y. į profesiją orientuotas, arba į žmogiškąjį kapitalą⁶ orientuota strategija, arba jų derinys), remiantis pagrindinėmis jos charakteristikomis? Jei politikos kryptis turi kokių nors sudedamųjų dalių, kurios buvo įdiegtos tiriamuoju laikotarpiu (2021 m. sausio mėn. – 2024 m. birželio mėn.), nurodykite jas ir išsamiau apibūdinkite.

Pagrindiniame strateginiame dokumente – Migracijos politikos gairėse, patvirtintose [Vyriausybės 2014 m. sausio 22 d. nutarimu Nr. 79](#), kaip vienas esminių migracijos valdymo principų įtvirtintas **darbo jėgos kompensavimo principas**: trečiųjų šalių piliečius įdarbinti siekiant išspręsti darbo jėgos trūkumo problemą leidžiama **tik tada**, kai šių trūkumų negali užpildyti vietiniai darbuotojai, grįžtantys Lietuvos piliečiai ar kitų ES valstybių narių piliečiai pagal laisvo judėjimo principą. Gairėse teigiama, kad nors Lietuva siekia išlikti konkurencinga pritraukiant trečiųjų šalių darbo jėgą, jos politikoje pirmenybė teikiama Lietuvos piliečių remigracijai ir pabrėžiama, kad darbdaviai neturėtų pasikliauti pigia užsienio darbo jėga, kol visiškai neišnaudoja vietinės darbo jėgos; taip pat siekiama, kad trečiųjų šalių darbuotojai nesinaudotų Lietuva kaip tranzitine šalimi į kitas ES šalis, neskatinti Lietuvos piliečių emigracijos ir nesukelti papildomos socialinės įtampos.

Kita vertus, gairėse taip pat skatinama pritraukti užsienio specialistus, kurių **įgūdžiai atitinka Lietuvos strateginius poreikius**, pavyzdžiui, aukštos kvalifikacijos darbuotojus, mokslininkus, investuotojus ir neseniai Lietuvos institucijas baigusius absolventus. Šiems asmenims sudaromos palankios sąlygos, kad jie lengviau integruotųsi ir prisidėtų prie Lietuvos ekonominės, technologinės ir socialinės pažangos.

Atsižvelgiant į šiuos strateginius principus ir tikslus, Lietuvos darbo jėgos migracijos politika **pirmiausia yra orientuota į užimtumą**, nors turi ir į žmogiškąjį kapitalą orientuotos strategijos elementų, ypač kalbant apie pirmiau minėtas specialistų kategorijas.

[Užsieniečių teisinės padėties įstatyme](#) išsamiai išdėstyti visi teisėti keliai, kuriais gali pasinaudoti trečiųjų šalių piliečiai, siekiantys įsidarbinti Lietuvoje. Toliau aptariami naujausi pokyčiai dviejose pagrindinėse srityse: 44 straipsnis (žemos ir vidutinės kvalifikacijos darbuotojai) ir 44¹ straipsnis (aukštos kvalifikacijos darbuotojai).

Leidimo laikinai gyventi išdavimas darbo pagrindu (įstatymo dėl užsieniečių teisinės padėties 44 straipsnis)

2021 m. **įvesta kvota** užsieniečiams, atvykstantiems į Lietuvos Respubliką dirbti pagal profesiją, įtrauktą į trūkstamų profesijų sąrašą. Kol kvota nėra išnaudota, užsieniečio darbdavys atleidžiamas nuo pareigos atlikti darbo rinkos tyrimą, o išnaudojus kvotą, darbdavys, ketinantis įdarbinti užsieniečių, pirmiausia turi atlikti **darbo rinkos tyrimą**. Taigi, iki 2024 m. pabaigos kvota taikoma supaprastintai leidimo laikinai gyventi išdavimo procedūrai. Išnaudojus kvotą, taikoma įprastinė

⁴ Įdarbinimo pagrįsti metodai, pagal kuriuos priimami darbdavio atrinkti užsienio darbuotojai, t. y. priėmimas daugiausia priklauso nuo siūlomo darbo (pvz., Europos Sąjungos mėlynoji kortelė arba H-1B viza JAV), kurie iš pradžių suteikia teisę laikinai gyventi šalyje, o paskui leidžia pereiti prie nuolatinio gyvenimo.

⁵ Pagal į profesiją orientuotą metodą suteikiama galimybė asmenims, turintiems kvalifikaciją profesijose, kurių, vyriausybės sprendimu, trūksta, nebūtinai sudarant darbo sutartį. Kvalifikuotų profesijų sąrašai būtų pagrindinė tokių metodų politikos priemonė.

⁶ Į žmogiškąjį kapitalą orientuotas požiūris nėra grindžiamas įdarbinimo organizavimu ir neriboja priėmimo į konkrečias profesijas, o daugiausia dėmesio skiriama stebimoms pareiškėjo kvalifikacijoms ir (arba) savybėms. Pagrindinė tokio požiūrio politikos priemonė būtų taškų sistema, pagal kurią už pageidaujamas savybes skiriami balai, kaip anksčiau taikė Kanada. Šios sistemos paprastai iš pat pradžių suteiktų teisę nuolat gyventi šalyje. Apie šias tipologijas taip pat žr. Kolb, H., «Darbo migracijos politika: A Typology». 2023, in: Bean, F. ir Brown, K. (sud.), Selected Topics in Migration Studies, Springer.

leidimo laikinai gyventi išdavimo procedūra ir prieš išduodant leidimą laikinai gyventi atliekamas darbo rinkos tyrimas. Užsieniečio, ketinančio dirbti pagal profesiją, kuri nėra įtraukta į trūkstamų profesijų sąrašą, darbdavys privalo atlikti darbo rinkos tyrimą, neatsižvelgiant į tai, ar kvota išnaudota, ar ne.

Užimtumo tarnyba, siekdama suderinti darbo jėgos pasiūlą su paklausa, kasmet rengia **trūkstamų profesijų sąrašą**. [Užimtumo tarnybos direktoriaus 2023 m. lapkričio 23 d. įsakymu Nr. V-223](#) patvirtintas 2024 m. trūkstamų profesijų sąrašas, į kurį įtraukta 110 profesijų (iš jų 35 profesijos priklausė statybos sektoriui, 64 – pramonės sektoriui, 8 – paslaugų sektoriui ir 3 – žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės sektoriui).

Nuo 2025 m. sausio 1 d. Lietuva įvedė **fiksuotą metinę** į šalį atvykstančių dirbti užsieniečių **kvotą**, kuri neviršys 1,4 proc. nuolatinių gyventojų, užregistruotų praėjusių metų liepos 1 d. Valstybinėje duomenų agentūroje. Šia kvota, kurią nustatys socialinės apsaugos ir darbo ministras kartu su vidaus reikalų ministru, siekiama strategiškai valdyti darbo jėgos atvykimą.

Pasiekus kvotą, užsieniečiai vis dar gali gauti leidimus laikinai gyventi ir dirbti tam tikromis sąlygomis:

- Jei darbdavys įsipareigoja mokėti darbo užmokestį, ne mažesnį kaip 1,2 vidutinių bendrųjų nacionalinių pajamų per paskutinius paskelbtus kalendorinius metus.
- Jei darbuotojas užsienietis dirba aukštos vertės profesijoje, kurioje jaučiamas darbo jėgos trūkumas, kaip nurodyta ekonomikos ir inovacijų ministro patvirtintame sąrašė, o jo darbo užmokestis atitinka arba viršija paskutinių kalendorinių metų vidutinę bendrąją pridėtinę vertę.

Ši kvota nebus taikoma tam tikroms grupėms, įskaitant užsieniečius, kurie:

- Baigia studijas ar profesinį mokymą Lietuvoje ir siekia įsidarbinti.
- Kuriems suteikta laikina apsauga.
- Yra persekiojami nedemokratinė režimų arba susiduria su represijomis, dėl kurių grįžti į kilmės šalį neįmanoma, kai jiems padeda Užsienio reikalų ministerija.

Leidimo laikinai gyventi išdavimas aukštos kvalifikacijos darbo pagrindu (Įstatymo dėl užsieniečių teisinės padėties 44¹ str.)

Nuo 2022 m. rugpjūčio 1 d. Lietuva supaprastino imigracijos procedūras, suderindama jas su ES direktyva (ES) 2021/1883 dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir apsigyvenimo sąlygų aukštos kvalifikacijos reikalaujančiam darbui, kuri pakeitė Tarybos direktyvą 2009/50/EB. Įstatymo 44¹ straipsnio pakeitimai yra šie:

- **Darbdavio įsipareigojimas:** Dabar darbdaviai turi įsipareigoti įdarbinti darbuotoją užsienietį ne trumpiau kaip šešis mėnesius (anksčiau buvo vieneri metai), jei darbui reikalinga aukšta profesinė kvalifikacija.
- **Darbo rinkos testas:** [Panaikintas](#) darbo rinkos testas išduodant leidimus laikinai gyventi dėl aukštos kvalifikacijos. Šis pakeitimas atspindi poziciją, kad 44¹ straipsnio reikalavimus atitinkantys užsienio specialistai laikomi būtinais dėl darbo jėgos trūkumo.
- **Minimalaus darbo užmokesčio reikalavimai:**
 - Daugumai aukštos kvalifikacijos darbuotojų darbdaviai privalo mokėti atlyginimą, kuris yra bent 1,5 vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio dydžio – šiuo metu tai yra € 3 020,70 bruto

(€ 2 043,09 neto).

- Ekonomikos ir inovacijų ministro patvirtintame Aukštą pridėtinę vertę kuriančių trūkstamų profesijų sąraše išvardytoms pareigybėms nustatytas minimalaus atlyginimo reikalavimas – 1,2 vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio (€ 2 416,56 bruto arba € 1 646,81 neto).
- **Darbo vietos keitimo lankstumas:** Užsienio darbuotojui, turinčiam šiuo pagrindu išduotą leidimą laikinai gyventi, tereikia informuoti Migracijos departamentą apie darbo vietos pakeitimą per pirmuosius leidimo galiojimo metus. Praėjus pirmiesiems metams, jis gali keisti darbdavį nepranešęs.
- **Papildomos darbo teisės:** Užsieniečiams, turintiems leidimą laikinai gyventi dėl aukštos kvalifikacijos darbo, taip pat leidžiama užsiimti papildoma profesine veikla.

5 klausimas. Kokio (-ių) tipo (-ų) darbo jėgos trūkumo (ilgalaikio / vidutinio / ūmaus trūkumo) problemą sprendžia dabartinis jūsų šalies požiūris į darbo jėgos migraciją?

Dabartinis Lietuvos požiūris į darbo jėgos migraciją visų pirma **sprendžia ūmaus darbo jėgos trūkumo** problemą. Trūkstamų profesijų sąrašą Lietuvoje kasmet tvirtina Užimtumo tarnyba, atsižvelgdama į ateinančių metų darbo rinkos prognozes. Tuo tarpu Aukštą pridėtinę vertę kuriančių trūkstamų profesijų sąrašas, kurį tvirtina ekonomikos ir inovacijų ministras, laikomasi strategiškesnio požiūrio – nustatomi ilgalaikiai poreikiai ir nurodomos prioritetinės profesijos, kurioms gali būti taikomos finansinės paskatos siekiant pritraukti į Lietuvą kvalifikuotų darbuotojų.

6 klausimas. Kokios yra pagrindinės nacionalinės darbo jėgos migracijos politikos priemonės sprendžiant darbo jėgos trūkumo problemą (pvz., darbo rinkos testai, trūkstamų profesijų sąrašai, supaprastintos procedūros) jūsų šalyje? Trumpai jas apibūdinkite.

Lietuvos nacionalinėje darbo jėgos migracijos politikoje naudojamos kelios priemonės, kuriomis siekiama spręsti darbo jėgos trūkumo problemą ir užtikrinti valstybės strateginių tikslų šioje srityje laikymąsi:

1. **Darbo leidimai.** Paprastai užsieniečiai, norėdami įsidarbinti Lietuvoje, turi gauti leidimą dirbti, išskyrus atvejus, kai jie atitinka tam tikras išimtis. Užimtumo tarnyba šiuos leidimus išduoda ir pratęsia atsižvelgdama į darbo rinkos poreikius. Leidimai dirbti paprastai išduodami vieneriems metams.
2. **Sprendimas dėl užsieniečio darbo atitikties darbo rinkos poreikiams.** Prieš išduodant leidimą įdarbinti darbuotoją užsienietį, Užimtumo tarnyba įvertina, ar yra kvalifikuotų vietinių darbuotojų, galinčių užimti darbo vietą, ir priima sprendimą dėl užsieniečio darbo atitikties darbo rinkos poreikiams. Sprendimas reikalingas, kai darbo vieta nėra įtraukta į trūkstamų profesijų sąrašą arba kai kvota išnaudota.
3. **Trūkstamų profesijų sąrašas.** Šiame sąraše, kurį kasmet sudaro Užimtumo tarnyba, nurodomos profesijos, kurių darbuotojų trūksta Lietuvoje, ir juo vadovaujamosi įdarbinant užsienio darbuotojus. Į sąrašą įtrauktoms profesijoms, daugiausia statybų, pramonės ir žemės ūkio sektoriuose, taikoma pagreitinta leidimų gyventi išdavimo tvarka, padedanti darbdaviams patenkinti skubų darbo jėgos poreikį. 2023 m. lapkričio 23 d. Užimtumo tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. V-223 patvirtintas [trūkstamų profesijų sąrašas 2024 m.](#) Į sąrašą įtraukta 110 profesijų, kurios suskirstytos pagal sektorius (35 statybos, 64 pramonės,

8 paslaugų ir 3 žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės profesijos).

4. Kvotų sistema trūkstantoms profesijoms. Nuo 2021 m. Lietuva taiko metinę kvotą užsieniečiams, ketinantiems dirbti trūkstamų profesijų sąraše nurodytose profesijose. 2023 m. [nustatyta kvota – 40 250](#), paskirstoma sektoriams pagal darbo jėgos paklausą:

- paslaugos: 25 100 darbo vietų (62,4% kvotos),
- statyba: 9 800 darbo vietų (24,4%),
- pramonė: 5 050 darbo vietų (12,5%),
- žemės ūkis: 300 darbo vietų (0,7%).

Užpildžius kvotą darbdaviai turi laikytis standartinių įdarbinimo procedūrų, įskaitant leidimo dirbti ir (arba) sprendimo dėl užsieniečio darbo atitikties darbo rinkos poreikiams gavimą papildomiems darbuotojams iš užsienio.

(Atkreipiame dėmesį, kad **nuo 2025 m. sausio 1 d.** Lietuvoje įvesta **fiksuota metinė** į šalį atvykstančių dirbti užsieniečių **kvota**, neviršijanti 1,4 proc. nuolatinių gyventojų skaičiaus, kurį praėjusių metų liepos 1 d. užfiksavo Valstybinė duomenų agentūra. Ši kvota bus taikoma tik užsieniečiams, siekiantiems gauti leidimą laikinai gyventi darbo tikslais. Leidimai laikinai gyventi, išduoti dėl kitų priežasčių, į šią kvotą nebus įskaičiuojami. Be to, iš kvotos bus atimami tik naujai išduoti leidimai laikinai gyventi; pratęsti ar pakeisti turimi leidimai įtakos neturės. Į kvotą nebus įskaičiuojami leidimai laikinai gyventi, išduoti dėl baigtų studijų ar profesinio mokymo Lietuvoje, ketinant dirbti, dėl laikinosios apsaugos arba pagal UTPĮ 40 straipsnio 1 dalies 8 punktą dėl nedemokratinio režimo persekiojimo ar represijų (kai įvažiuoti į šalį padeda Užsienio reikalų ministerija ir negalima grįžti į kilmės šalį). Nustatytų metinių kvotų sistema pakeis šiuo metu galiojančią kvotų sistemą).

5. Aukštą pridėtinę vertę kuriančių trūkstamų profesijų sąrašas. Šis sąrašas yra tikslinė darbo jėgos migracijos politikos priemonė, supaprastinanti užsienio specialistų, dirbančių itin svarbias pareigas, įdarbinimo procesą. Jame nurodomos profesijos, kuriose labai trūksta vietinių talentų, ypač aukštos kvalifikacijos srityse, pavyzdžiui, inžinerijos, IT ir biotechnologijų. Šių profesijų užsienio darbuotojams taikomos supaprastintos imigracijos procedūros, įskaitant atleidimą nuo atitikties darbo rinkos poreikiams sprendimo ir mažesnes darbo užmokesčio ribas, palyginti su kitų profesijų darbuotojais.

6. Supaprastintos procedūros. Nuo 2022 m. rugpjūčio 1 d. [buvo iš dalies pakeistas](#) Užsieniečių teisinės padėties įstatymas, siekiant palengvinti aukštos kvalifikacijos darbuotojų iš užsienio įdarbinimą. Pagrindiniai atnaujinimai apėmė šiuos aspektus:

- Išplėstas kvalifikacijų pripažinimas: Trejų metų profesinė patirtis IT ir telekomunikacijų srityje dabar pripažįstama kaip lygiavertė aukštajai kvalifikacijai.
- Panaikintas darbo rinkos testas: Aukštos kvalifikacijos užsienio darbuotojams, ypač tiems, kurie prašo ES mėlynosios kortelės, nebereikia gauti sprendimo dėl užsieniečio darbo atitikties darbo rinkos poreikiams.
- Pakoreguotos darbo užmokesčio ribos: Darbuotojams, dirbantiems trūkstamus aukštos pridėtinės vertės darbus, reikalingas bent 1,2 vidutinio darbo užmokesčio dydžio atlyginimas, o kitiems aukštos kvalifikacijos darbuotojams – 1,5 VDU.
- Sutrumpinta minimali įdarbinimo trukmė: Darbdaviai gali įsipareigoti įdarbinti darbuotojus

užsieniečius ne vieneriems metams, o ne mažiau kaip 6 mėnesiams.

- Supaprastintas mėlynosios kortelės turėtojų įdarbinimas: Migracijos departamento sutikimo nereikia norint pakeisti pareigas pas tą patį darbdavį. Mėlynosios kortelės turėtojai gali dirbti pas antrą darbdavį be papildomų leidimų, jei jie toliau dirba pas pagrindinį darbdavį. Mėlynosios kortelės turėtojai, netekę darbo, gali likti iki šešių mėnesių, kad susirastų naują darbą.
- Glaudesnė integracija į šeimą: Mėlynosios kortelės turėtojų, kurie ES gyvena penkerius metus, iš kurių ne mažiau kaip dvejus metus – Lietuvoje, šeimos nariai gali greičiau gauti leidimą nuolat gyventi.
- Išlaikoma teisė gyventi šalyje nepaisant nebuvimo šalyje: Mėlynosios kortelės turėtojų arba jų šeimos narių leidimai nuolat gyventi Lietuvoje galios, jei jie nebus išvykę iš ES ilgiau nei dvejus metus.

7 klausimas. Ar nuo 2021 m. įvyko kokių nors **teisinių ir (arba) politinių pokyčių** jūsų šalies darbo jėgos migracijos sistemoje, susijusių su darbo jėgos trūkumu? TAIP/NE? Jei TAIP, išskirkite pagrindinius pokyčius ir nurodykite, kaip šie pokyčiai buvo susiję su darbo jėgos trūkumu.

Taip.

Nuo 2022 m. rugpjūčio 1 d. pakeistas įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 44¹ straipsnis, siekiant **supaprastinti reikalavimus aukštos kvalifikacijos darbuotojams, norintiems gauti leidimus laikinai gyventi** Lietuvoje **darbo pagrindu**, ir suderinti juos su Direktyvos (ES) 2021/1883 perkėlimu į nacionalinę teisę. Pagrindiniai pakeitimai yra šie:

- Minimalus darbdavio įsipareigojimas įsidarbinti sumažintas nuo 1 metų iki 6 mėnesių.
- Panaikintas sprendimo dėl atitikties darbo rinkos poreikiams reikalavimas išduodant leidimus laikinai gyventi dėl aukštos kvalifikacijos darbo.
- Darbdaviai turi užtikrinti, kad minimalus bruto darbo užmokestis būtų 1,5 vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio (€ 3 020,70 kas atitinka € 2 043,09 atskaičius mokesčius). Į trūkstamų aukštos pridėtinės vertės profesijų sąrašą įtrauktų pareigų atveju minimalus darbo užmokestis yra 1,2 vidutinio darbo užmokesčio (€ 2 416,56 t. y. € 1 646,81 atskaičius mokesčius).
- Pirmaisiais leidimo gyventi šalyje galiojimo metais darbuotojai užsieniečiai privalo gauti Migracijos departamento sutikimą keisti darbdavį, tačiau vėliau darbdavius gali keisti laisvai.
- Pagal 44¹ straipsnį išduotų leidimų laikinai gyventi turėtojams leidžiama užsiimti papildoma darbine veikla.

Taip pat priimti pakeitimai, susiję su leidimų laikinai gyventi išdavimu trečiųjų šalių piliečiams darbo pagrindu pagal UTPĮ 44 straipsnį.

2021 m. įvesta **kvotų sistema** trečiųjų šalių piliečiams, atvykstantiems į Lietuvą dirbti profesijų, įtrauktų į trūkstamų profesijų sąrašą, srityje. Kol ši kvota neužpildyta, darbdaviai atleidžiami nuo pareigos gauti sprendimą dėl užsieniečio darbo atitikties darbo rinkos poreikiams. Tačiau, kai kvota pasiekiamą, darbdaviai, prieš įdarbindami darbuotoją užsienietį, privalo kreiptis į Užimtumo tarnybą dėl atitikties darbo rinkos poreikiams sprendimo. Ši kvota taikoma tik užsieniečiams, siekiantiems gauti leidimus laikinai gyventi pagal UTPĮ 44 straipsnį, ir netaikoma aukštos kvalifikacijos

darbuotojams ar asmenims, atvykstantiems į Lietuvą kitais pagrindais. Darbdaviai, įdarbinantys užsieniečius profesijoms, neįtrauktoms į trūkstamų profesijų sąrašą, privalo atlikti darbo rinkos tyrimą, kurį galima atlikti prieš pateikiant prašymą išduoti leidimą laikinai gyventi.

Nuo 2022 m. rugpjūčio 1 d. supaprastinti reikalavimai leidimų laikinai gyventi Lietuvoje išdavimui darbo pagrindu. Dabar užsieniečiams tereikia atitikti vieną iš šių reikalavimų: turėti reikiamą darbo patirtį (ne mažiau kaip 1 metų per pastaruosius 3 metus), turėti reikiamą kvalifikaciją arba turėti darbdavį, kuris įsipareigoja mokėti darbo užmokestį, ne mažesnę nei paskutinį kartą skelbtas vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis šalies ūkyje ([€ 2 013,80 kas atitinka € 1 249 atskaičius mokesčius](#)). Leidimai laikinai gyventi taip pat gali būti išduodami užsieniečiams, dirbantiems pagal laikinojo įdarbinimo sutartis. Visais atvejais reikalaujama atlikti darbo rinkos testą.

Nuo 2023 m. sausio 1 d. Lietuva pradėjo leisti trečiųjų šalių piliečiams **teikti prašymus išduoti leidimus laikinai gyventi dar gyvenant užsienyje per** Migracijos departamento pasirinktą išorinį paslaugų teikėją („VFS Global“). 30–yje šalių veikianti „VFS Global“ tvarko pirminį prašymų procesą, įskaitant dokumentų ir biometrinių duomenų rinkimą, ir perduoda juos Migracijos departamentui, kuris per 1–3 mėnesius priima galutinį sprendimą. Patvirtinti leidimai išsiunčiami pareiškėjams užsienyje, kad jie galėtų atvykti į Lietuvą be papildomos vizos. Nuo 2024 m. gruodžio 1 d. Lietuva sugriežtino prašymų pateikimo per išorės paslaugų teikėją taisykles. Dabar prašymus tose įstaigose gali teikti tik tos šalies, kurioje veikia išorės paslaugų teikėjas, piliečiai. Šiuo pakeitimu siekiama pagerinti imigracijos srautų kontrolę ir suderinti su nacionalinio saugumo prioritetais bei valstybės institucijų pajėgumais nagrinėti prašymus. Šios taisyklės išimtys taikomos prašytojams, siekiantiems šeimos susijungimo, aukštos kvalifikacijos darbuotojams, studentams, studijuojantiems pagal patvirtintas akademinės programas, arba mokslininkams ir dėstytojams, dirbantiems su Lietuvos institucijomis.

Nuo 2023 m. liepos 1 d. **nacionalinės vizos Lietuvoje nebeišduodamos darbo pagrindu**. Iki šio pakeitimo daugelis užsieniečių nacionalines vizas gaudavo įsidarbinimo tikslais, ypač profesijų, įtrauktų į trūkstamų profesijų sąrašą, arba turėdami Užimtumo tarnybos išduotus leidimus dirbti. Pagal naująjį reglamentavimą tokie darbuotojai turi prašyti išduoti leidimus laikinai gyventi, jei jie atitinka šiems leidimams gauti būtinus kriterijus.

[2024 m. birželio 20 d. priimtuose](#) įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pakeitimuose numatyta, kad nuo 2024 m. liepos 1 d. **trečiųjų šalių piliečiams nebeleidžiama dirbti jų teisėto buvimo Lietuvoje metu**, esant tam tikroms sąlygoms. Tai taikoma užsieniečiams, kurie Lietuvoje yra pagal bevizį režimą, turi galiojančią Šengeno vizą, nacionalinę vizą arba kitos ES šalies išduotą leidimą gyventi. Anksčiau šie asmenys, prieš gaudami leidimą gyventi, galėjo pradėti dirbti Lietuvoje registruotoje įmonėje. Šis pakeitimas ypač paveikia asmenis, kurių profesijos įtrauktos į trūkstamų profesijų sąrašą. Po pakeitimų užsieniečiai galės įsidarbinti tik turėdami galiojančią Lietuvoje išduotą leidimą laikinai ar nuolat gyventi. Taikomos tam tikros išimtys, įskaitant užsieniečius, komandiruotus į Lietuvą kaip ES ar ELPA (Europos Laisvosios Prekybos Asociacijos) valstybėse įsisteigusių įmonių darbuotojus, laivų, plaukiojančių su Lietuvos vėliava, įgulų narius ir asmenis, vykdančius trumpalaikę verslo veiklą, susijusią su sutarčių vykdymu, mokymais ar įrangos montavimu.

Nuo 2024 m. liepos 1 d. įsigaliojo **naujos taisyklės dėl leidimų laikinai gyventi Lietuvoje darbo tikslais**. Leidimas trečiosios šalies piliečiui gali būti išduodamas tik tuo atveju, jei jo darbdavys įrodo realią verslo veiklą Lietuvoje ir kviečia užsienietį ne trumpesniam kaip šešių mėnesių laikotarpiui. Darbdaviai taip pat turi turėti galiojančias licencijas, neturėti administracinių pažeidimų, susijusių su užsieniečio duomenų pateikimu ar neteisingų duomenų pateikimu, ir neturėti didelių mokesčių nepriemokų. Be to, jie turi įsipareigoti įdarbinti užsienietį pagal ne trumpesnę kaip šešių mėnesių trukmės darbo sutartį ir dirbti visą darbo dieną.

Pagal **naująsias taisykles leidimas laikinai gyventi gali būti panaikintas** ne tik dėl darbdavio

padarytų administracinių pažeidimų, bet ir tais atvejais, kai įmonė turi mokestinių įsiskolinimų, viršijančių vieną bazinės socialinės išmokos dydį Lietuvos valstybės biudžetui. Be to, leidimas taip pat gali būti panaikintas, jei įmonė netenka reikiamų licencijų ar leidimų arba neatitinka licencijuojamos veiklos, kurioje įdarbintas darbuotojas užsienietis, vykdymo sąlygų. Jei leidimas panaikinamas, jis negalioja apeliacinio proceso metu, išskyrus atvejus, kai teismas pritaiko laikinąsias apsaugos priemones sprendimui sustabdyti.

Nuo [2024 m. rugpjūčio 1 d.](#) **darbdaviai Lietuvoje turi sumokėti 50 eurų valstybės rinkliavą už kiekvieną tarpininkavimo raštą**, pateikiamą dėl leidimo laikinai gyventi ar nacionalinės vizos išdavimo darbuotojui užsieniečiui. Šis mokestis tvarkomas per MIGRIS sistemą, o tarpininkavimo raštas laikomas pateiktu tik tada, kai sumokamas mokestis. Išimties numatytos dėstytojams, mokslininkams, studentams, aukšto lygio sportininkams, religiniams darbuotojams, atlikėjams, žurnalistams ir vyriausybės ar pripažintų savanorių programų dalyviams, kurie nuo šio mokesčio atleidžiami.

Nuo 2024 m. rugsėjo 1 d. sugriežtintos [taisyklės ukrainiečiams, neturintiems laikinos apsaugos](#) Lietuvoje. Ukrainiečiai ir kiti trečiųjų šalių piliečiai, negalintys grįžti į Ukrainą dėl karo ir neatitinkantys laikinosios apsaugos reikalavimų, nuo šiol, prieš pradėdami dirbti, turi laukti, kol bus patvirtintas jų leidimas gyventi Lietuvoje. Anksčiau tokie asmenys galėjo pradėti dirbti pateikę prašymą išduoti leidimą gyventi. Šis pakeitimas neturi įtakos Ukrainos karo pabėgėliams, kuriems taikomas ES laikinosios apsaugos mechanizmas; jie ir toliau turi teisę dirbti nuo prašymo išduoti leidimą gyventi pateikimo momento. Be to, ukrainiečiai ir jų šeimos nariai, kurie anksčiau dirbo be Užimtumo tarnybos leidimo ir toliau dirba pas tą patį darbdavį, tam tikromis sąlygomis gali tęsti darbą.

[2024 m. birželio 20 d.](#) priimtose UTP į pataisose taip pat nustatyta, kad **nuo 2025 m. sausio 1 d. bus įvesta fiksuota į Lietuvą atvykstančių darbuotojų užsieniečių kvota**. Bus panaikintas trūkstamų profesijų sąrašas ir Užimtumo tarnybos atliekamas atitikties darbo rinkos poreikiams vertinimas, o kvota nebebus skirstoma pagal ūkio sektorius. Įstatyme nustatytas metinės kvotos limitas – ne daugiau kaip 1,4 proc. nuolatinių Lietuvos gyventojų, kuriuos praėjusių metų liepos 1 d. paskelbė Valstybinė duomenų agentūra. Kvotos dydį nustatys socialinės apsaugos ir darbo ministras, suderinęs su vidaus reikalų ministru.

2024 m. spalio 3 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė [Valstybinės kalbos įstatymo pataisus](#), įsigaliosiančius 2026 m. sausio 1 d., **pagal** kurias visos **įmonės ir organizacijos, teikiančios prekes ar paslaugas, privalo užtikrinti klientų aptarnavimą lietuvių kalba** Vyriausybės nustatytu kalbos mokėjimo lygiu. Šiuo pakeitimu siekiama apsaugoti gyventojų teisę gauti paslaugas valstybine kalba. Išimties leidžiamos tik konkrečiais Mokslo ir studijų įstatyme nurodytais atvejais. Įgyvendinamuosius teisės aktus Vyriausybė ir jos įgaliosios institucijos parengs iki 2025 m. liepos 1 d.

8 klausimas. Ar jūsų valstybė narė yra parengusi darbo jėgos migracijos politikos strategiją, skirtą talentingiems užsienio darbuotojams pritraukti? TAIP/NE. Jei TAIP, apibūdinkite ją užpildydami toliau pateiktą lentelę:

Tiek, kiek šis klausimas yra apie žemos ir vidutinės kvalifikacijos talentus – ne.

Prioritetinės užsieniečių grupės, kurias norima pritraukti į Lietuvą, nurodytos [Lietuvos migracijos politikos gairėse](#), patvirtintose Vyriausybės, kuriomis siekiama nustatyti pagrindinius migracijos politikos tikslus ir principus, apibrėžti migracijos srautų valdymo kryptis, atitinkančias nacionalinius poreikius, ir nustatyti politikos įgyvendinimo stebėsenos tvarką. Gairėse numatytos prioritetinės grupės: užsieniečiai, atvykstantys dirbti aukštos kvalifikacijos reikalaujančių profesijų, atvykstantys akademiniais tikslais, pavyzdžiui, studijuoti ar atlikti mokslinius tyrimus, asmenys, planuojantys dėstyti Lietuvos mokslo įstaigose, verslininkai, kuriantys naujus verslus ar darbo vietas (ypač

technologijų ir didelės vertės sektoriuose), investuotojai, prisidedantys prie Lietuvos ekonominės ir socialinės plėtros.

9 klausimas. Ar jūsų šalyje yra įvairių rūšių teisėtų įsidarbinimo būdų? TAIP/NE? Jei TAIP, kokie šiuo metu yra svarbiausi (pagal atvykstančiųjų skaičių) teisėti atvykimo į jūsų šalį būdai užsienio darbo jėgai?

Taip.

Teisinis kelias (daugiausia dėmesio skiriama atvykimui darbo migracijos pagrindais)	Tikslinis (-iai) įgūdžių lygis (-iai) (aukštas / vidutinis / žemas arba jų derinys)	Pagrindinės priėmimo sąlygos (aprašykite naudodami papunkčius – pvz., atskiri ar bendri leidimai gyventi ir dirbti, minimalios pajamos; minimalus kalbos lygis)
<p>1 teisinis kelias</p> <p>Mėlynoji kortelė</p>	<p>Aukštas</p>	<ul style="list-style-type: none"> Aukšta profesinė kvalifikacija – kvalifikacija, kurią liudija aukštojo mokslo diplomai arba aukštojo mokslo kvalifikacijai prilyginti informacinių technologijų ir ryšių technologijų paslaugų srities vadovų ir informacinių technologijų ir ryšių technologijų specialistų ne mažesnė kaip trejų metų profesinė patirtis, kuri įgyta per pastaruosius septynerius metus ir kuri yra būtina profesijai ar sektoriui, nurodytiems darbdavio įsipareigojime įdarbinti užsienietį pagal darbo sutartį arba darbo sutartyje, arba aukštojo mokslo kvalifikacijai prilyginta ne mažesnė kaip penkerių metų profesinė patirtis, kuri yra būtina profesijai ar sektoriui, nurodytiems darbdavio įsipareigojime įdarbinti užsienietį pagal darbo sutartį arba darbo sutartyje. Mėnesinis darbo užmokestis, ne mažesnis negu 1,5 vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio dydžio, o jeigu profesija yra įtraukta į Aukštą pridėtinę vertę kuriančių profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikoje, sąrašą, patvirtintą ekonomikos ir inovacijų ministro pagal Užimtumo įstatymo 481 straipsnio 7 dalį, – ne mažesnis negu 1,2 vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio dydžio; Nėra darbo rinkos testo.

Teisinis kelias (daugiausia dėmesio skiriama atvykimui darbo migracijos pagrindais)	Tikslinis (-iai) įgūdžių lygis (-iai) (aukštas / vidutinis / žemas arba jų derinys)	Pagrindinės priėmimo sąlygos (aprašykite naudodami papunkčius – pvz., atskiri ar bendri leidimai gyventi ir dirbti, minimalios pajamos; minimalus kalbos lygis)
<p><i>2 teisinis kelias</i></p> <p>Leidimas laikinai gyventi darbo pagrindu</p>	Vidutinis arba žemas	<p>Darbo pagrindas:</p> <p>a) Pateikiamas darbdavio įsipareigojimas įdarbinti užsienietį pagal darbo sutartį ne trumpesniam negu 6 mėnesių laikotarpiui ir nustatyti visą darbo laiko normą. Jeigu užsienietis bus įdarbinamas pagal laikinojo darbo sutartį, pateikiamas laikinojo įdarbinimo įmonės, įrašytos į Valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Valstybinė darbo inspekcija) sudaromą ir jos interneto svetainėje skelbiamą laikinojo įdarbinimo įmonių sąrašą, įsipareigojimas įdarbinti užsienietį pagal laikinojo darbo sutartį ne trumpesniam negu 6 mėnesių laikotarpiui ir nustatyti visą darbo laiko normą bei darbo Lietuvos Respublikoje metu mokėti užsieniečiui mėnesinį darbo užmokestį, ne mažesnį negu vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio dydis, o laikotarpiais tarp siuntimų – ne mažesnį negu Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtinta minimalioji mėnesinė alga;</p> <p>b) Pateikiama darbdavio informacija arba apie užsieniečio turimą kvalifikaciją, susijusią su atliktinu darbu, ir jo turimą ne mažesnę negu vienų metų darbo patirtį per pastaruosius 3 metus, susijusią su atliktinu darbu, arba apie numatomą užsieniečiui mokėti mėnesinį darbo užmokestį, ne mažesnį negu vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio dydis. Užsieniečiui, kuris atvyksta dirbti pagal laikinojo darbo sutartį, taikomos šiame punkte nurodytos sąlygos dėl užsieniečio kvalifikacijos ir darbo patirties;</p> <p>c) Užimtumo tarnyba priima sprendimą dėl užsieniečio darbo atitikties Lietuvos Respublikos darbo rinkos poreikiams.</p> <p>b ir c papunkčiuose nurodytos sąlygos netaikomos užsieniečiui, kuris, Lietuvos Respublikoje pabaigęs studijas ar mokymąsi pagal formaliojo profesinio mokymo programą, ketina dirbti ir kreipiasi dėl leidimo laikinai gyventi išdavimo arba keitimo darbo pagrindu nepraėjus 10 metų nuo studijų ar mokymosi programą baigimo.</p> <p>c papunktyje nurodyta sąlyga taip pat netaikoma užsieniečiui, kurio profesija yra įtraukta į Trūkstamų profesijų sąrašą ir nėra išnaudota kvota ir užsieniečiui, kuriam buvo suteikta laikinoji apsauga ir kuriam leidimas laikinai gyventi darbo pagrindu išduodamas pirmą kartą arba keičiamas, kai užsieniečio darbdavys nepasikeitė. Šios išimtys netaikomos užsieniečiui, kuris ketina dirbti</p>

Teisinis kelias (daugiausia dėmesio skiriama atvykimui darbo migracijos pagrindais)	Tikslinis (-iai) įgūdžių lygis (-iai) (aukštas / vidutinis / žemas arba jų derinys)	Pagrindinės priėmimo sąlygos (aprašykite naudodami papunkčius – pvz., atskiri ar bendri leidimai gyventi ir dirbti, minimalios pajamos; minimalus kalbos lygis)
<p><i>3 teisinis kelias</i></p> <p>Leidimas laikinai gyventi Australijos, Japonijos, Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės, Jungtinių Amerikos Valstijų, Kanados, Naujosios Zelandijos, Pietų Korėjos pilietis, kuris ketina dirbti ar užsiimti kita teisėta veikla Lietuvos Respublikoje</p>	Nesvarbu	<ul style="list-style-type: none"> • Yra Australijos, Japonijos, Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės, Jungtinių Amerikos Valstijų, Kanados, Naujosios Zelandijos, Pietų Korėjos pilietis. • Dirba pagal darbo sutartį arba pateikiamas darbdavio įsipareigojimas jį įdarbinti pagal darbo sutartį. • Yra įmonės, kuri vykdo steigimo dokumentuose nurodytą veiklą Lietuvos Respublikoje, dalyvis ar vadovas ir jo atvykimo tikslas yra darbas toje įmonėje. • Užsiima kita teisėta veikla ar pateikia dokumentus, patvirtinančius, kad ketina užsiimti kita teisėta veikla, įskaitant savarankiškos veiklos vykdymą.
<p><i>4 teisinis kelias</i></p> <p>Studijas arba mokslinius tyrimus Lietuvoje užbaigę užsieniečiai – leidimas laikinai gyventi darbo paieškos tikslu</p>	Aukštas	<ul style="list-style-type: none"> • Lietuvos Respublikoje užbaigtos studijos arba formaliojo profesinio mokymo programa (programos), arba moksliniai tyrimai ir eksperimentinės plėtros darbai. • Gali pradėti dirbti su šiuo leidimu.
<p><i>5 teisinis kelias</i></p> <p>Leidimas laikinai gyventi užsieniečiui, kuris ketina dirbti kaip dėstytojas arba tyrėjas</p>	Aukštas	<ul style="list-style-type: none"> • Ketina pagal darbo sutartį, sudarytą su mokslo ir studijų institucija, dirbti kaip dėstytojas arba tyrėjas. • Tyrėjas turi teisę dirbti ir dėstytoju.

10 klausimas. Ar šiuo metu numatomi kokie nors teisinės sistemos ir darbo migracijos politikos požiūrio pakeitimai, susiję su darbo jėgos trūkumu? TAIP/NE. Jei TAIP, trumpai paaiškinkite.

Taip.

2024 m. birželio 20 d. priimtais įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pakeitimais buvo nustatyta, kad **nuo 2025 m. taikoma baigtinė į Lietuvos Respubliką dirbti atvykstančių užsieniečių kvota** – atsisakyta Trūkstančių profesijų sąrašo bei Užimtumo tarnybos atliekamo atitikties darbo rinkos poreikiams vertinimo. Įstatyme nustatyta, kad metinis kvotos dydis negali būti didesnis nei 1,4 procento Valstybės duomenų agentūros praėjusių kalendorinių metų liepos 1 dieną paskelbto Lietuvos nuolatinių gyventojų skaičiaus dydžio. Kvotos dydį nustatys Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministras, suderinęs su Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministru.

11 klausimas. Ar jūsų šalis stebėsenai naudoja rodiklius, ar atlieka kitus vertinimus (pavyzdžiui, renka grįžtamąjį ryšį iš darbdavių ar migrantų arba naudoja kitas priemones), kad įvertintų darbo migracijos politikos rezultatus, susijusius su užsienio darbo jėgos pritraukimu ir išlaikymu? TAIP/NE. Jei TAIP, pateikite pavyzdžių.

Taip.

Stebėsenai naudojami statistiniai rodikliai, [pvz. imigracijos statistika](#) bei [darbo rinkos rodikliai](#).

12 klausimas. Ar jūsų šalis įgyvendino politiką, kuria siekiama daryti teigiamą įtaką talentingų užsieniečių buvimo jūsų šalyje trukmei (t. y. priemonės, skirtas darbuotojams išlaikyti)? TAIP/NE. Jei TAIP, pateikite pavyzdį.

Taip.

Lietuvos Respublikos Seimas 2022 m. priėmė [Užimtumo įstatymo pataisas](#), kuriomis sukurta iki 2024 m. pabaigos veiksianti bandomoji programa, skirta finansiškai skatinti aukštos kvalifikacijos užsienio specialistų, taip pat iš užsienio grįžtančių lietuvių emigrantų perkėlimą ir išlaikymą. Šia iniciatyva siekiama spręsti kvalifikuotų specialistų trūkumo problemą didelės vertės sektoriuose, pavyzdžiui, informacinių ir ryšių technologijų, inžinerijos ir gyvybės mokslų, apmokant reikalavimus atitinkančių asmenų persikėlimo išlaidas ir kompensuojant įmonėms išlaidas, susijusias su šių specialistų įdarbinimu ir išlaikymu.

Reikalavimus atitinkantys asmenys gali gauti vienkartinę persikėlimo į kitą šalį paskatą, siekiančią iki € 3 788, jei jie pastaruosius penkerius metus nuolat negyveno Lietuvoje, turi neterminuotą darbo sutartį su Lietuvoje įsikūrusiu darbdaviu, dirba aukštos vertės profesijos srityje iš Vyriausybės patvirtinto sąrašo ir uždirba bruto mėnesinį atlyginimą, kuris yra ne mažesnis kaip 4,1 minimalaus darbo užmokesčio Lietuvoje. Pareiškėjai gali kreiptis dėl šios išmokos nuo šešių mėnesių iki dvejų metų nuo įsidarbinimo Lietuvoje pradžios, o paraiškų pateikimo terminas – 2025 m. gegužės 31 d.

Ukrainos piliečiai, bėgantys nuo tebevykstančio konflikto, taip pat gali gauti šią paskatą pagal šiek tiek pakeistus kriterijus. Jiems reikalaujama mėnesinio bruto darbo užmokesčio riba yra mažesnė (2,4 minimalaus darbo užmokesčio, t. y. maždaug € 2 217), be to, nereikalaujama, kad jie dirbtų didelės vertės sektoriuje. Ukrainiečiai dėl šios išmokos gali kreiptis praėjus nuo trijų mėnesių iki dvejų metų nuo įsidarbinimo pradžios.

Darbdaviai, įdarbinę šiuos reikalavimus atitinkančius specialistus, taip pat skatinami kompensuojant iki € 6 652, jeigu jie išlaiko darbuotoją bent vienerius metus. Paraiškos šiai išmokai gauti turi būti pateiktos praėjus nuo vienerių iki dvejų metų nuo darbuotojo darbo pradžios.

Šiomis lengvatomis siekiama skatinti darbdavius ieškoti talentingų darbuotojų tarptautiniu mastu, taip pat skatinti dalijimąsi žiniomis ir įgūdžių tobulinimą Lietuvos darbo jėgos tarpe. Specialistams ir įmonėms taikomi papildomi tinkamumo reikalavimai, o sprendimas dėl šios programos tęstinumo bus priimtas pasibaigus bandomajam laikotarpiui.

13 klausimas. Kokią patirtį, jei tokia yra, įgijo jūsų valstybė narė, kalbant apie darbo jėgos migracijos politiką ir teisinius būdus, siekiant sumažinti darbo jėgos trūkumą?

Reaguodama į darbo jėgos trūkumą, Lietuva ėmėsi keletą esminių darbo jėgos migracijos politikos korekcijų, kaip išsamiai aprašyta atsakyme į trečiąjį klausimą. 2022 m. buvo supaprastintos imigracijos procedūros, pagal kurias darbuotojai iš užsienio galėjo pretenduoti į darbo vietą, jei atitiko vieną iš šių kriterijų: atitinkama darbo patirtis (vieneri metai per pastaruosius trejus metus), reikiama kvalifikacija arba darbo pasiūlymas, pagal kurį mokamas minimalus 1 ([€ 2 013,80 bruto, maždaug € 1 249 neto](#)) darbo užmokestis. Be to, užsieniečiams, ketinantiems dirbti pagal laikinojo įdarbinimo sutartis, išduodami leidimai laikinai gyventi; kiekvienu atveju reikia atlikti darbo rinkos tyrimą. Siekiant dar labiau palengvinti prieigą, 2023 m. politika suteikė galimybę užsieniečiams prašyti leidimų laikinai gyventi iš užsienio per išorės paslaugų teikėjus.

Šie pakeitimai gerokai padidino galimybes patekti į darbo rinką, kas lėmė imigracijos srautų padidėjimą 2023 m. ir 2024 m. pradžioje⁷.

14 klausimas. Atkreipkite dėmesį į pagrindinius iššūkius, su kuriais susiduriama jūsų šalyje, susijusius su darbo jėgos migracijos politika ir teisiniais keliais, jei tokių yra, siekiant sumažinti darbo jėgos trūkumą.

2023 m. pabaigoje Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir kitos susijusios institucijos atliko 2022 m. birželio 30 d. priimtų teisės aktų pakeitimų poveikio Lietuvos darbo rinkai, nacionaliniam saugumui ir demografinėi situacijai [vidinį vertinimą](#). Vertinimo metu buvo identifikuotos piktnaudžiavimo problemos, pavyzdžiui, naujų įmonių, kurios nevykdo veiklos, bet tarpininkauja išduodant leidimus laikinai gyventi užsieniečiams, atsiradimas arba įmonės, kviečiančios užsienio darbuotojus paklausioms profesijoms, bet faktiškai nuomojančios juos kitoms įmonėms, neturinčioms laikinojo įdarbinimo agentūros statuso. Be to, susirūpinimą kėlė ir tai, kad daugėja užsieniečių, registruotų kaip savarankiškai dirbantys asmenys, tačiau nepateikiančių reikiamų mokesčių deklaracijų, darbdaviai nesilaiko įsipareigojimų dėl darbo užmokesčio ir darbdaviai, kviečiantys darbuotojus užsieniečius, nors jie neatitinka teisės aktų reikalavimų (pvz., neturi reikiamų licencijų ar leidimų). Kitos problemos buvo susijusios su užsieniečiais, atvykstančiais su panaikintomis nacionalinėmis vizomis iš kitų valstybių narių. [Šias problemas sprendžiantį pakeitimo projektą](#) Seimas priėmė 2024 m. birželio 20 d.

Kitas iššūkis – didėjantis užsieniečių darbuotojų skaičius Lietuvoje, ypač smarkiai išaugęs rusakalbių užsieniečių iš buvusių Sovietų Sąjungos šalių skaičius, sukėlė padidėjusią socialinę įtampą dėl jų kalbinės ir kultūrinės integracijos. Reaguodamos į tai, valstybės institucijos ieško būdų, kaip pagerinti lietuvių kalbos kursų prieinamumą. Tuo pat metu buvo pakeistas Valstybinės kalbos įstatymas, kuriuo reikalaujama, kad visi klientų aptarnavimo srityje dirbantys asmenys mokėtų lietuvių kalbą; šis reikalavimas įsigalios 2026 m.

Didėjant užsienio darbuotojų skaičiui Lietuvoje, padažnėjo išnaudojimo darbe atvejų. Į šias problemas atkreiptas dėmesys 2021 m. paskelbtame reikšmingame tiriamajame pranešime „[Sunkvežimių vergai](#)“. Šis tyrimas atskleidė, kad daugelis užsienio vairuotojų, daugiausia iš ES nepriklausančių šalių, susiduria su prastomis darbo sąlygomis ir neteisėtais išskaitymais iš darbo užmokesčio.

⁷ Strata statistinė ataskaita „Lietuvos žmogiškojo kapitalo būklė“, p. 36 https://strata.gov.lt/wp-content/uploads/2024/07/2024_Lietuvos_zmogiskojo_kapitalo_bukle_FINAL.pdf.

Siekiant kovoti su užsienio darbuotojų išnaudojimu ir nelegaliu įdarbinimu, sustiprintas tarpžinybinis bendradarbiavimas. Valstybinė darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos daugiausia dėmesio skiria patikrinimams sektoriuose, kuriuose dirba daug darbuotojų užsieniečių. Be to, tokios institucijos kaip Valstybės sienos apsaugos tarnyba, Migracijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos ir Valstybinė darbo inspekcija atlieka bendrus patikrinimus darbo vietose. Taip pat bendradarbiaujama su profesinėmis sąjungomis, siekiant informuoti užsienio darbuotojus apie darbo teisės aktus ir darbuotojų teises.

15 klausimas. Išskirkite gerąją jūsų darbo jėgos migracijos politikos ir teisinių būdų praktiką, susijusią su darbo jėgos trūkumo mažinimu.

Vienas iš gerosios Lietuvos darbo migracijos politikos pavyzdžių yra lankstus požiūris į **kvalifikuotų užsienio specialistų įdarbinimo palengvinimą ir pagreitinimą**. Nuo 2022 m. rugpjūčio 1 d. įsigaliojus Užsieniečių teisinės padėties įstatymo pakeitimams, panaikintas reikalavimas atlikti darbo rinkos testą aukštos profesinės kvalifikacijos užsieniečiams. Be to, nuo 2021 m. kovo 1 d. įsigalioję pakeitimai leido užsieniečiams, ketinantiems dirbti aukštos profesinės kvalifikacijos reikalaujančiose pareigose, įsidarbinti iš karto pateikus prašymą. Tai supaprastino imigracijos procedūras ir sumažino administracinę naštą tiek darbdaviams, tiek darbuotojams užsieniečiams.

Nuo 2017 m. sausio 1 d. Lietuva taip pat įgyvendino mechanizmą, pagal kurį **atitinkama profesinė patirtis prilyginama aukštojo mokslo kvalifikacijai**. Iš pradžių neprivalomas pagal Tarybos direktyvą 2009/50/EB, šis metodas tapo privalomas pagal Direktyvą (ES) 2021/1883, kuria nustatomos trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir apsigyvenimo aukštos kvalifikacijos darbo vietose sąlygos. Šiuo mechanizmu užsieniečiai dažnai naudojami ypatingai greitai besikeičiančiuose sektoriuose kaip pvz. IRT ar IT.

Prasidėjus karui Ukrainoje, Lietuva **leido ukrainiečių pabėgėliams iš karto pradėti dirbti užsiregistravus** Migracijos departamente prie Vidaus reikalų ministerijos, nereikalaujant darbo leidimo ar atitikties darbo rinkos poreikiams vertinimo. [Šis sprendimas](#) ne tik sumažino administracinę ir finansinę naštą Lietuvos valstybei priimant karo pabėgėlius iš Ukrainos, bet tuo pačiu ir paspartino jų integraciją į Lietuvos darbo rinką.

3.

Užsienio talentų
pritraukimo ir
įdarbinimo praktika
ir iniciatyvos siekiant
spręsti darbo jėgos
trūkumo problemą

16 klausimas. Ar jūsų šalis yra sukūrusi ir (arba) koordinuoja nacionalinį užsienio talentų įdarbinimo mechanizmą trūkstantiems profesijoms (pvz., per viešąsias ir (arba) su valstybe susijusias agentūras⁸, strategijas)? TAIP/NE.

Ne.

Lietuvoje nėra koordinuoto ar institucionalizuoto nacionalinio užsienio talentų įdarbinimo mechanizmo. Naujos informacijos, kuri nebuvo paminėta 2024 m. Europos migracijos tinklo tyrime apie užsienio talentus, nėra. Pagrindinės priemonės, darančios įtaką vidutinės ir žemos kvalifikacijos darbuotojų įdarbinimui, yra aprašytos atsakyme į 6 klausimą (visų pirma – trūkstančių profesijų sąrašas).

17 klausimas. Ar jūsų šalis turi kitų iniciatyvų (programų, projektų, informacinių kampanijų ar kitų veiksmų), skirtų vidutinės ir žemos kvalifikacijos darbuotojams iš trečiųjų šalių pritraukti, t. y. apie kurias dar nepranešėte 16 klausime? Jei taip, apibūdinkite ne daugiau kaip tris iniciatyvas.

Ne.

18 klausimas. Ar jūsų šalis siūlo struktūrizuotus legalius įsidarbinimo būdus neteisėtiems migrantams, dirbantiems trūkstantis profesijas? Jei taip, kokių mastu tai yra bendros darbo jėgos migracijos politikos strategijos dalis ir svarbus darbo jėgos migracijos kanalas?

Nėra struktūrizuotų teisėtų įdarbinimo būdų, skirtų būtent neteisėtiems migrantams. Tačiau pagal Užsieniečių teisinės padėties įstatymo 140¹³ straipsnio 1 ir 3 dalis trečiųjų šalių piliečiai, atitinkantys 140⁸ straipsnio 3 ir 4 dalyse nurodytus kriterijus (t. y. tie, kurie neteisėtai kirto sieną ir gali būti pateikę arba nepateikę prieglobsčio prašymo), turi teisę dirbti arba užsiimti savarankiška veikla praėjus 12 mėnesių nuo jų įregistravimo Lietuvos migracijos informacinėje sistemoje. Šie asmenys gali naudotis Užimtumo tarnybos teikiamomis informavimo, konsultavimo ir tarpininkavimo įdarbinant paslaugomis, taip pat gali dalyvauti tarptautinių ir nevyriausybinų organizacijų vadovaujamosiose programose, skirtose įgyti ar tobulinti profesinę kvalifikaciją, kurios padeda jiems integruotis į darbo rinką. Nuo 2024 m. birželio 8 d. tokie užsieniečiai atleisti nuo pareigos įsigyti leidimą dirbti.

19 klausimas. Ar jūsų šalyje susiduriama su regioniniu disbalansu⁹, t. y. regioniniais skirtumais, susijusiais su gebėjimu pritraukti talentingus užsieniečius jūsų šalyje. TAIP/NE, o jei TAIP, ar yra kokių nors iniciatyvų, kuriomis siekiama juos sumažinti?

Taip.

⁸ Pavyzdys galėtų būti Vokietijos tarptautinių sveikatos priežiūros specialistų agentūra.

⁹ Konkrečiai šaliai būdingų pavyzdžių žr. 4.4 skirsnį: EURES ataskaita apie darbo jėgos trūkumą ir perteklių 2022 m.". 2022 m., <https://www.ela.europa.eu/sites/default/files/2023-09/ELA-eures-shortages-surpluses-report-2022.pdf>, p. 39-43, paskutinį kartą žiūrėta 2024 m. liepos 11 d.

Lietuvoje susiduriama su atvykstančių dirbti užsieniečių pasiskirstymo pagal gyvenamąją vietą regioniniu disbalansu – didžioji dauguma užsieniečių atvyksta į kelis didžiausius Lietuvos miestus, tame tarpe ir sostinę Vilnių. Įgyvendinama regionų plėtros politika, tačiau ji nėra orientuota konkrečiai į užsieniečius. Siekiant stiprinti Klaipėdos gebėjimus pritraukti kvalifikuotus užsieniečius, 2023 m. birželio 1 d. savo veiklą pradėjo International House Klaipėda. Šiame padalinyje aptarnaujami aukštos kvalifikacijos specialistai, verslininkai, ES piliečiai ir jų šeimos nariai.

Užsieniečių pasiskirstymas miestuose

	Vilnius	Kaunas	Klaipėda	Kitur	Iš viso
2023 m.	58 098 (34%)	17 020 (10%)	17 429 (10%)	76 963 (45%)	169 510
2022 m.	29 399 (33%)	8 270 (9%)	9 160 (10%)	42 005 (47%)	88 834
2021 m.	25 119 (32%)	7 207 (9%)	8 255 (11%)	37 695 (48%)	78 276

Migracijos departamento duomenys

20 klausimas. Ar nuo 2021 m. sukurtos ES darbo jėgos migracijos priemonės (pvz., talentų partnerystės, migracijos partnerystės priemonė ir siūlomas talentų rezervas) naudojamos jūsų šalyje siekiant pritraukti talentingus užsieniečius? TAIP / NE. Jei TAIP, pateikite nuorodą į visas jūsų valstybės narės įžvalgas apie jas, jei tokių yra.

Ne.

Naujos informacijos, kuri nebūtų įtraukta į 2024 m. tyrimą apie užsienio talentus, nėra.

4.

Išvados

Pirma, Lietuvos požiūris į darbo jėgos migraciją esant darbo jėgos trūkumui daugiausia orientuotas į **esamų darbdavių poreikių tenkinimą**, kuris nėra nuoseklios ilgalaikės darbo rinkos strategijos dalis. Dabartinė politikos struktūra yra orientuota į užimtumą ir stipriai remiasi kasmet atnaujinamu trūkstamų profesijų sąrašu, kuris siekia reaguoti į darbo jėgos trūkumą konkrečiuose sektoriuose (pavyzdžiui, statybu, transporto ir pramonės sektoriuose). Šių profesijų darbuotojai iš užsienio gali lengviau atvykti į Lietuvą dėl supaprastintų leidimų išdavimo procesų ir kvotų, todėl jie gali greičiau užpildyti vietas darbuotojų nesulaukiančias laisvas darbo vietas.

Migracijos politikos gairėse pabrėžiama, kad darbo jėgos migracija turėtų papildyti darbo jėgą tik tada, kai vietinė darbo jėga, grįžtantys piliečiai arba ES piliečiai negali patenkinti paklausos. Nors Migracijos gairės **pabrėžia aukštos kvalifikacijos darbuotojų iš užsienio pritraukimo svarbą**, ypač tų, kurių kompetencija atitinka Lietuvos strateginius tikslus, bendra sistema išlieka orientuota į trumpalaikius poreikius, o ne į tvarią darbo jėgos plėtrą: pirmenybė teikiama dabartiniams darbdavių poreikiams, o imigrantai atrenkami pagal kvalifikaciją, susijusią su didelės paklausos sektoriais.

Nors tam tikrų migracijos politikos priemonių (pavyzdžiui, kvotų ir sutrumpintų paraiškų teikimo procesų) taikymas palengvino darbo jėgos iš trečiųjų šalių patekimą į Lietuvos darbo rinką, šalis studijos periodu neįgyvendino kryptingų ilgesnio laikotarpio iniciatyvų, kad veiksmingai subalansuotų regioninius darbo jėgos poreikius arba sušvelnintų būsimą darbo jėgos trūkumą.

Antra, tiriamuoju laikotarpiu Lietuvos **migracijos politiką smarkiai lėmė geopolitinė situacija**, ypač dėl įtampos su kaimyninėmis Baltarusija ir Rusija. Dėl tebesitęsiančio Rusijos ir Ukrainos karo ir su juo susijusių grėsmių saugumui Lietuva ėmėsi griežčiau kontroliuoti migraciją iš tam tikrų šalių, šalia darbo jėgos poreikių pabrėždama ir nacionalinį saugumą. Baltarusijos ir Rusijos piliečiams taikoma papildoma kontrolė, įskaitant saugumo patikrinimus ir leidimų apribojimus, nes politikos formuotojai siekia užkirsti kelią galimoms grėsmėms saugumui ir kartu patenkinti darbo rinkos poreikius.

Reaguodama į prieglobsčio prašytojų ir ekonominių migrantų iš geopolitinių konfliktų paveiktų regionų antplūdį, Lietuva ėmėsi politikos, kuria siekiama suderinti humanitarinius įsipareigojimus ir darbo rinkos naudą. Visų pirma, **Ukrainos pabėgėliams** buvo sudarytos palankesnės sąlygos patekti į darbo rinką, kad jie galėtų dirbti Lietuvoje be ilgų administracinių procedūrų. Supaprastintas įdarbinimo procesas padėjo patenkinti neatidėliotinus darbo jėgos poreikius ir kartu paremti perkeltuosius asmenis. Tuo pat metu kitiems žemos ir vidutinės kvalifikacijos darbo migrantams galimybės patekti į darbo rinką lieka apribotos, iš esmės atvykti leidžiama tik konkrečių sektorių poreikius atitinkantiems pareiškėjams.

Trečia, rusakalbių migrantų iš Ukrainos, Baltarusijos ir Vidurinės Azijos respublikų antplūdis, nors ir labai svarbus siekiant užpildyti Lietuvos darbo jėgos trūkumą, sukėlė įvairių **iššūkių socialinei sanglaudai ir integracijai**. Šiems migrantams sudarant didelę ir kalbiškai vienodą bendruomenę, kyla socialinės izoliacijos ir paralelinių visuomenių formavimosi Lietuvoje pavojus. Politikai vis labiau pripažįsta, kad tvari darbo jėgos migracijos strategija turi apimti ne tik ekonominį indėlį, bet ir prasmingas integracijos pastangas, ypač per lietuvių kalbos mokymąsi.

Apibendrinant galima teigti, kad Lietuvos darbo jėgos imigracijos politika pirmiausia siekiama patenkinti trumpalaikius verslo poreikius, mažiau dėmesio skiriant stabilios, ilgalaikės darbo jėgos strategijos kūrimui. Per tiriamąjį laikotarpį ši politika pasižymėjo tam tikrais svyravimais, pradedant pradinėmis liberalizavimo pastangomis, po kurių per dvejus metus buvo imtasi apribojančių korekcijų. Tokie politikos svyravimai atspindi politinių ciklų įtaką migracijos politikai, nors didžiausią įtaką pokyčiams Lietuvoje turėjo trumpalaikiai ekonominiai prioritetai ir išorės, geopolitiniai veiksniai.

Statistiniai duomenys apie darbo jėgos migraciją

Priedas

1 klausimas. Kokių profesijų darbuotojų migrantų, jūsų šalies nuomone, labiausiai reikia ir kaip šie poreikiai nustatomi (pvz., remiantis nacionaliniais migruojančių profesijų trūkumo sąrašais ar kitais tinkamais, objektyviais empiriniais šaltiniais)? Jei jūsų šalis taip pat turi regioninius trūkstamų profesijų sąrašus, juos taip pat galite pridėti čia.

Užimtumo tarnyba, siekdama derinti darbo jėgos pasiūlos atitikimą paklausai, kiekvienais metais rengia Profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikoje, sąrašą pagal ekonominės veiklos rūšis (toliau – Trūkstamų profesijų sąrašas). Užimtumo tarnybos direktoriaus [2023 m. lapkričio 23 d. įsakymu Nr. V-223](#) buvo patvirtintas Trūkstamų profesijų sąrašas 2024 metams, kuriame nurodytos 110 profesijų (iš jų: 35 profesijos priklausė statybos sektoriui, 64 – pramonės sektoriui, 8 – paslaugų sektoriui ir 3 – žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės sektoriui).

Trūkstamų profesijų sąrašas sudaromas remiantis Užimtumo tarnybos atliekama darbo rinkos stebėseną, padėties darbo rinkoje vertinimu ir jos pokyčių prognoze.

Profesijos, kurių darbuotojų trūksta, nustatomos remiantis šiais kriterijais:

1. Registruota profesijos darbo jėgos paklausa pramonės, statybos ir žemės ūkio sektoriuose per metus viršija darbo pasiūlą ne mažiau kaip 2 kartus, paslaugų sektoriuje – ne mažiau kaip 5 kartus.
2. Registruotos laisvos darbo vietos pagal profesiją sudaro ne mažiau 5 proc. nuo dirbančiųjų pagal tą profesiją skaičiaus remiantis Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis.

Užimtumo tarnyba konsultuojasi su Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, Trūkstamų profesijų sąrašo projektas 5 dienas skelbiamas viešai ir darbdaviai, darbdavių asocijuotos struktūros, profesinės sąjungos ar kitos darbuotojus atstovaujančios organizacijos, savivaldybės, užsienio investicijų plėtros agentūros gali teikti motyvuotą bei pagrįstą informaciją Užimtumo tarnybai apie prognozuojamą profesijos paklausos augimą, apie investicijas bei naujų darbo vietų kūrimą per artimiausius metus.

Užimtumo tarnybos direktoriaus [2022 m. lapkričio 18 d. įsakymu Nr. V-342](#) buvo patvirtintas Trūkstamų profesijų sąrašas 2023 metams, kuriame nurodytos 175 profesijos (iš jų: 53 profesijos priklausė statybos sektoriui, 101 – pramonės sektoriui, 11 – paslaugų sektoriui ir 10 – žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės sektoriui).

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministras tvirtina Aukštą pridėtinę vertę kuriančių profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikoje, sąrašą. Į šį sąrašą įtraukiamos [Lietuvos profesijų klasifikatoriaus](#) 1, 2 ar 3 pagrindinėms grupėms priskirtos profesijos. Aukštą pridėtinę vertę kuriančių profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikoje, sąrašas sudaromas remiantis verslo ir darbdavių asociacijų pateiktais duomenimis, nacionalinės žmogiškųjų išteklių stebėsenos informacija bei „Investuok Lietuvoje“ rekomendacijomis. Šiuo metu į [sąrašą](#) įtrauktos 85 profesijos. Pažymėtina, kad šis sąrašas nėra sudaromas siekiant įvardinti profesijas, kurių darbuotojų trūksta, ir joms taikyti supaprastintas imigracijos taisykles, pagrindinis šio sąrašo tikslas – nustatyti valstybės prioritetines profesijas, kurių pritraukimui į Lietuvą taikomos finansinės paskatos.

2 klausimas. Remdamiesi nacionaline statistika, pateikite duomenis apie užsienio darbo jėgos atsargas (leidimai įsidarbinti metų pabaigoje) ir srautus (pirmieji leidimai įsidarbinti), suskirstytus pagal sektorius.

Užsienio talentai 2021–2023 m. pagal ekonomikos sektorius (srautas)

Ekonomikos sektoriai	2021 srautai	2021 atsargos	2022 srautai	2022 atsargos	2023 srautai	2023 atsargos
Bendras LLG darbo pagrindu skaičius	27 747	N/A	37 490	N/A	58 323	110 447
Išduotos nacionalinės vizos (iki 2023 m. liepos 1 d.) darbo pagrindu	34 009	N/A	18 351	N/A	5 810	N/A
LLG išduoti užsieniečiams, ketinantiems dirbti aukštos profesinės kvalifikacijos reikalaujantį darbą	1 267	N/A	3 924	N/A	1 706	N/A

Toliau pateikiami statistiniai duomenys apima naujai išduotus ir pakeistus leidimus laikinai gyventi, todėl skaičiai gali skirtis. Duomenų šaltinis: Migracijos politikos gairių ataskaitos <https://vrm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/migracija/>.

- 2023 m. pagal ekonominės veiklos rūšis daugiausia leidimų laikinai gyventi išduota užsieniečiams, kurie dirbo paslaugų (51 807), statybos (11 104) ir pramonės (5 401) sektoriuose.
- Pagal ekonominės veiklos rūšis daugiausia leidimų laikinai gyventi LR 2022 m. buvo išduota užsieniečiams, kurie ketino dirbti krovinių kelių transporto srityje, – 36 482, statybų sektoriuje – 7 866, vandentiekio, šildymo, elektros ir kitos įrangos įdiegimo srityje – 751, laivų statybos srityje – 716, metalo konstrukcijų ir jų dalių gamyboje – 657.
- Pagal profesijų, kurių darbuotojų trūksta LR, sąrašus pagal ekonominės veiklos rūšis, 2021 m. buvo įdarbinti 25 281 (palyginti su 2020 m. duomenimis, padidėjo 34,9 proc., 2020 m. – 16 733) užsieniečiai. Daugiausiai – 18 217 (2020 m. – 10 790) buvo įdarbinta tarptautinio krovinių vežimo transporto vairuotojų, 944 suvirintojai, 1 120 betonuotojų, 423 tinkuotojai, 419 metalinių laivų korpusų surinkėjų, 325 plytų mūrininkai.

EMN – tai migracijos ekspertų tinklas, skirtas rinkti, analizuoti ir dalintis naujausia, objektyvia ir palyginama informacija migracijos bei prieglobsčio srityje. Lietuvoje EMN veiklą LR Vyriausybės nutarimu vykdo Tarptautinės migracijos organizacijos (IOM) Vilniaus biuras.

Lietuvoje EMN Nacionalinio informacijos centro (NIC) funkcijas LR Vyriausybės nutarimu vykdo IOM Vilniaus biuras glaudžiai bendradarbiaudamas su LR vidaus reikalų ministerija, Migracijos departamentu bei Valstybės sienos apsaugos tarnyba. EMN NIC bendradarbiauja ir su kitomis vyriausybinėmis ir nevyriausybinėmis institucijomis, dirbančiomis migracijos srityje.
